

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
Pe un an 2 fl.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Avram Iancu.

Publicăm astăzi mai departe listele venite cu sumele dăruite pentru ridicarea unui monument cinstit și vrednic, pe mormântul iubitului nostru erou din 1848, a marelui Avram Iancu.

Cu bucurie băgăm de seamă, că apelul, (rugămintea) făcută către iubitul și de cinste prea vrednicul nostru popor, nu a răsunat în pustie. El s'a grăbit a răspunde, și răspunde mereu aceluși apel adunând și trimițând sume de bani pentru intruparea dorinței noastre a tuturor.

E acesta un lucru mare, de care ne-am apucat. Un popor foarte mult se judecă după măsura în care el își cinstește pe bărbații care pentru binele lui s'au luptat și s'au jertfit, și după felul în care îi cinstește. Să cinstesc bărbații mari ai neamurilor mai ales prin aceea, că numele lor se cântă în cântecele naționale și populare, dându-le un traiu vecinic ca acele cântece, și prin aceea, că mormintele lor se împodobesc în chip potrivit cu mărirea lor și a faptelor lor.

Poporul nostru pe Iancu l-a cinstit prin cântecele sale. Mai rămânea să-l cinstească și prin felul acesta al doilea. Și iată ne-am apucat și de acest lucru.

Lumea ne va judeca după felul în care îi vom împodobi mormântul.

Iancu a fost un om mare! Vrednică de el și de faptele lui trebuie să

fie podoaba ce o vom pune pe al său scump mormânt!

Fala noastră a tuturor va fi aceea podoabă, acel monument.

Să nu rămână drept aceea Român și Română, care, după-ce monumentul s'a ridicat, să nu poată zice: și eu am aruncat dinarul meu pe grămada sunătoare de bani, în prețul cărora s'a ridicat acest monument! și eu am o schinteuță de pârțică în această peatră scumpă!

Să dăm și pentru noi, și pentru soțiile, și pentru fiicele, și pentru copiii nostri câte câțiva cruceri: numele tuturor să fie legat de această faptă de mândrie națională: cu adevărat al nostru al tuturor să fie monumentul!

Cu cât mai mulți vom dăru, și cu cât mai mult vom dăru: cu atât mai strălucită va fi podoabă, cu atât mai vrednică va fi de a ne mândri cu ea un neam întreg de oameni!

Pilda bună să o primim și să o urmăm chiar și dela Unguri, care de câteva luni, de când li-a murit Kossuth al lor, au adunat pentru ridicarea unui monument pe mormântul lui mai multe sute de mii de florini! și dau mereu. Să dăm și noi cât numai biruim, pentru al nostru Iancu! —

Ear' după acestea să facem o îndreptare. În numărul trecut s'a strecurat

o greșală: dl Nicolae Ionescu din Brașov, nu a dăruit numai 2 fl. cu cât s'a publicat, ci 5 fl., și astfel suma întreagă nu e numai 104 fl. 52 cr., ci 107 fl. 52 cr.

Eată acum șirul mai departe al listelor cu banii veniți, liste date nouă spre publicare de dl T. L. Albini.

Suma din n-rul trecut: 107 fl. 52 cr.

Din Rîmnicul Vâlcei (în România) dl Constantin Pop a adunat dela următorii domni următoarele sume:

Dimitrie I. Simian 4 lei, Alexandru Predovicu, curelar, 10 lei, Dumitru Hanciu, 4 lei, Constantin Hanciu, 4 lei, Nicolae Al-mășan 4 lei, Maria I. Simian 5 lei, Nicolae Stefla 4 lei, Ilie Henția, tăbăcariu, 5 lei, Anonio Morariu, cărcimar, 2 lei, Al. Stăncescu 2 lei, Nicolae I. Simian 2 lei, Oprea I. Simion, 2 lei, Nicolae N. Simieon, 2 lei, Nicolae Moisin, tâmplar, 2 lei, D. Bloti I. Moga, 2 lei, I. Vasile Cașia, 2 lei, Ilie Vonica, curelar, 3 lei, Ioan Sarachie, sodal curelar, 1 leu, Ioan Coca, 2 lei, Constatin Popa, tăbăcar, ca adunător: 2 lei. *Suma 64 lei.*

Din Crisicior s'au adunat la îndemnul domnului preot gr.-or. Ioan Perian, următoarele sume. Dela domni:

Ioan Perian, paroch, 1 fl., Petru Trif, comerciant, 2 fl., Alesandru Draia, învățător, 1 fl., George Pașca, pantofar, 50 cr., Nicolae Tăbîș sen., metalurg 1 fl., George Al-mășan, econom, 50 cr., Nicol. Toderaș, econom, 50 cr., Ioan Mărc, econom, 50 cr., Constantin Pleșa, econom, 20 cr., Avram Faur, econom, 50 cr.,

FOIȚA.

„VATRA“

Nr. 11.

— Dare de seamă. —

Fala și frumșeta casei fiecărui cărturar, preot, învățător, și ori-cărui știutor de carte, o formează, în zilele noastre, fără îndoială biblioteca lui, (cărțile ce le are în casa sa) și foile pe care le ține și le cetește!

Nimic nu ni-l arată pe un știutor de carte în o mai laudabilă lumină, ca aceea, când intrând în casa lui, îți poate arăta o frumoasă bibliotecă, și vezi că cetește foi bune, naționale. Din acestea cunoști de loc, că e om inteligent, om cu carte, om vrednic de multă cinste.

Vorbind de foi, trebuie să însemnăm însă, că nu avem nici noi nici alte neamuri foi numai politice, ci și foi așa zise pentru familie, care adevărat să fie cetește de noi de toți, de

mame, de fiice, de fii, în clipele de răpaus, când am voi să ne mângâieră, să ne îndulcească oare-cum sufletul.

Cel-ce nu poate face mai mult, acela să țină la casa sa și o foaie politică numai, (cum sunt „Tribuna“, „Gazeta Transilvaniei“, „Dreptatea“, „Foaia Poporului“) căci și acestea să îngrijesc întrucât pot, de petrecerea cetitorilor, prin cele-ce le scriu în „Foița“ lor, — dară în familiile bune, în casele de frunte, vezi la fiecine pe masă și câte o foaie anume numai pentru familie scrisă, adevărat numai de petrecere și învățătură.

Foile acestea sunt de mare însemnătate. Ele au chemarea a îngriji de cultivarea gustului frumos a cetitorilor, de nobilitarea simțimentelor lor, de păstrarea într'înșii a dragostei pentru moravurile bune moștenite dela părinți, și înzestrarea totodată a cetitorilor cu felurite cunoștințe din istorie, din știință, din de-ale casei, și altele.

Astăzi părerea tuturor Românilor de prețutindenea, atât de aici de la noi cât și din Regatul Român, este încheșată, este una întru

aceea, că dintre toate foile românești de acest fel, cea mai aleasă este „VATRA“, foaie pentru familie redactată de domni: Ioan Slavici, cel mai bun scriitor de novele populare, Român dela Șiria, compatriot de ai noștri; I. L. Caragiali, cel mai bun scriitor de teatre, comedii, etc. și George Coșbuc, cel mai mare poet român în viață, Năsăudean, tot compatriot de ai noștri.

Noi am vestit la timpul seu, eșirea la lumină a foii „Vatra“ și am lăudat-o și am îndemnat pe cetitori la abonarea ei. Azi repetăm rugămintele noastre de acest fel, că adevărat, nici un Român cu dare de mână și iubitor de cei frumoși și de lumină, să nu întârzie a abona această minunată foaie pentru familie! Ea apare în București de 2 ori pe lună. Costă 12 fl. pe an, așadar 50 cr. un număr. Cei-ce o cunosc însă, știu că ea scumpă nu e deloc pe lângă acest preț. Numai chipurile frumoase și cuviincioase ce le aduce plătesc atâta! Să poate abona și la „Institutul Tipografic“ în Sibiu.

Petru Mic, econom, 10 cr., Gavrilă Stanciu, econom, 50 cr., Constantin Matheiu, econom, 20 cr., Toader Flore, econom, 10 cr., Nicolae Grama, econom, 20 cr., Nicol. Hurdea, econom, 10 cr., Ioan Cristea, econom, 20 cr., Ioan Popa, econom, 10 cr., Ioachim Flore, econom, 1 fl., Petru Oprea, econom, 10 cr., Dănilă Feier, econom, 50 cr., Pascu Floruța, econom, 10 cr., Simion Tăbies, econom, 20 cr., Ianăș Roman, econom, 20 cr., Iohann Hirsch, econom, 6 cr., Nicolae Tăbies jun., econom, 50 cr., Ioan Lăsleu, econom, 50 cr., Ioan Opra, econom, 10 cr., Andron Doica, econom, 10 cr., George Matheiu, econom, 1 fl., Dănilă Adam, econom, 10 cr., Lazar Toderaș, econom, 1 fl., Avram Câmpean, econom, 50 cr., Adam Codrean, econom, 20 cr., Nicolae Iacob, metalurg, 1 fl., Constantin Pleșa, econom, 1 fl., Iuliu Pop, proprietar, 2 fl., Alexandru Popoviciu, comerciant, 1 fl., Toda Mihai, metalurg, 50 cr., Nicolae Reșa și Tovie, economi, 30 cr., Neag George, econom, 10 cr. Maria Grec, 1 fl., Ioan Trif, mésar, 50 cr., Pleșa George I. Lazar, econom, 1 fl., Toda Gerasim, econom, 50 cr., Neag Ioan, econom, 10 cr.

Suma 24 fl. 36 cr.

*

Din Terateț, tot la îndemnul dlui preot I. Perian din Crișcior, s'au adunat dela următorii:

Lung Toader, econom, 20 cr., Eliseu Coțoiu, econom, 20 cr., Simion Iga, econom, 20 cr., Nicolae Oprean, econom, 20 cr., Ianăș Omăta, econom, 10 cr., Nicolae Crișan, econom, 10 cr. Mihailă Grama, econom, 20 cr., Iosif Bulza, econom, 10 cr., Nicolae Iga, econom, 10 cr., Iuon Lung, econom, 10 cr., Iosif Omăta, econom, 10 cr., Avram Lung, econom, 10 cr., Simion Lupea, econom, 10 cr., Danilă Achim, econom, 10 cr., Iuon Grohotean, econom, 5 cr., Moisse Rus, econom, 5 cr., Simedrea Colța, 5 cr.

Suma 2 fl. 05 cr.

*

Din Saschiz a adunat dl Nicolae Fleșeriu, tîmplar, dela următorii:

Nicolae Fleșeriu 50 cr., Paraschiva Fleșeriu 20 cr., Zaharie Fleșer, calfă, 20 cr., Dumitru Căilei, calfă, 20 cr.

Suma 1 fl. 10 cr. v. a.

*

Din Gherliște la stăruința dlui preot gr.-or. Eliseiu Drăgălină și a lui

Asupra revistei „Vatra” s'au scris în „Tribuna” în repetite rînduri dări mai lungi ori mai scurte de seamă, și dacă nenorocita hărțueală politică cu încăpăținării nostri potrivnici, nu ne-ar înălțui adese-ori prea de tot întregă luarea noastră aminte asupra mersului încordat al luptei politice: și noi am fi scris mai dese dări de seamă asupra acestei minunate foi pentru familie, căci cu adevărat vrednică este a vorbi mereu despre ea, și nefcetat a îndemna pe acei cetitori ce încă nu ar fi avîndu-o, să o aboneze.

Au eșit de toți 10 numeri din „Vatra”. Ear' la 1 Iunie v. a eșit de sub tipar numărul 11. Este și acesta ca și cei de mai nainte, o mărgea scumpă în salba literaturii noastre naționale.

*

Cea dintăiu lucrare în acest număr vorbește despre „Familia lui Mihaiu-Viteazul”, cercetare istorică datorită ostenelei dlui Ioan Slavici. Cercetarea s'a început în numărul 10 al „Vetrei” și afii deosebită plăcere în citirea ei.

Micu Lepa, s'au adunat dela următorii bărbați:

Iosif Popoviciu, preot gr.-cat. 1 fl., Eliseiu Dragalina, preot ort. rom. 1 fl., Micu Lepa, neguțător 1 fl. 50 cr., Teodor Duda, econom 1 fl., Adam Cristun, econom 50 cr., Valeriu Stîngu, econom 50 cr., Vesiliu Dragoiu, econom 50 cr., Damaschin Gusca, econom 50 cr., George Duda, econom 50 cr., Păun Bêrțiu Albu, econom 50 cr., Ioan Gusca, econom 40 cr., Petru Petcu, econom 50 cr., Pavel Lepa, econom 30 cr., N. Dragilă, econom 30 cr., Martin Petcu, econom 20 cr., Moise Petcu, econom 20 cr., Martin Duda, econom 20 cr., Păun Stoia Codreanu, econom 20 cr., Petru Stoia, econom 20 cr., Nicolae Simu, econom 20 cr., Rusalin Susa, econom 20 cr., Solomon Susa, econom 20 cr., Vasilie Duda, econom 20 cr., Ioan Duda Mocia, econom 20 cr., Dănilă Cristun, econom 20 cr., Păun Cristun, econom 20 cr., Stefan Duda, econom 20 cr., Ioan Fila Lazar, econom 20 cr., Ioan Stîngu Iulca, econom 20 cr., Mihaiu Mocia Straiu, econom 10 cr., Iancu Truia, econom 10 cr., Iancu Dragoiu, econom 10 cr., Iancu Duma, econom 10 cr.

Eară dintre femeile noastre au contribuit cu dinarul lor următoarele:

Maria Dragalina, preoteasă 50 cr., Cornelia Duda, învățătoareasă 50 cr., Livia Lepa 50 cr., Persida Duda 20 cr., Floaria Cristun 20 cr., Elena Bêrțiu 20 cr., Irina Duda Mocia 10 cr.,

Suma 14 fl. 60 cr. v. a.

*

Ear' următorii domni au trimis singuratici de-adreptul următoarele sume:

Domnii Albu și Oancea din București 30 lei.

Dl George Valean din Cristian 20 cr.

D-na Neaga Iosof, preoteasă în Tilișca 1 fl.

Dl Daniil Marcu din Tilișca 1 fl.

Emanuil Beșa, dir. școl. în Poiana 2 fl.

Dl Ștefan Sîhlăan, profesor de universitate în București 10 fl.

Vre-o câțiva studenți întruniți la Cluj, cu privilegiul procesului Memorandului, au adunat cu privilegiul unei cini 9 fl. 40 cr.

Suma 23 fl. 60 cr. și 30 lei.

De tot: 173 fl. 23 cr. și 94 lei.

Tît Liviu Albini,
dătător de seamă.

„Dragostea” guvernului
față de

Osândiții pentru Memorand.

Ajuns earăși în scaunul de catifea (barșon) al ministerului de dreptate, Szilágyi voinicosul, ministrul cel mai cu capul amănă și mai fără inimă între toți ministrii unguri, — a ținut a-și arêta numai decât earăși dinții cătră iubiții nostri osândiți.

A dat adevăcă poruncă tribunalului din Cluj, ca acesta la rîndul seu să poruncească tuturor osândiților, că de aci încolo, până vor mai sta pe picior slobod, nici decum să nu cuteze a se depărta din satul și orașul în care această poruncă îi va prinde, înainte de a fi vestit despre ori-ce plecare pe judele Bodor Laszlo din Cluj!

La 2/14 Iunie c. au fost chemați aici în Sibiu la judele cercetător Gădri Săndor, domnii Dr. Ioan Rațiu, Dr. D. P. Barcianu, Nic. Cristea și Dim. Comșa, de li-s'a adus la cunoștință numita poruncă.

Același lucru 'i-s'a făcut cunoscut și dlui Dr. V. Lucaciu, care se afla pe atunci încă în Sibiu.

Și în aceeași vreme s'a adus, negreșit, la știrea tuturor celorlalți osândiți, aceeași poruncă, fiecăruia acolo unde se afla.

Preotul G. Domide — arestat!

Domnul Gerasim Domide, preot gr.-cat. în Rodna-veche, osândit în procesul Memorandului la doi și jumătate ani de închisoare, plecase la Blaj, ca să-și aducă acasă fiica dela școala de fetițe de acolo. Dar' fiindcă la plecare nu a înștiunțat înainte despre asta pe judele Bodor din Cluj, însărcinat cu ținerea în vedere a umblării osândiților, — în Blaj a fost deloc prins, arestat, dus cu gendarmi la Cluj, și pus în temniță. Procurorul a făcut arêtare despre această arestare, tribunalului din Cluj, care în o ședință a sa a încuviințat și întărit arestarea, dând poruncă că să și rămână închis până Curia va aduce hotărîrea pe apelația făcută contra osândirii comitetului.

Dl Slavici, autorul minunatelor „Novele din popor” este un adînc cunoscător al istoriei lumii peste tot, și îndeosebi al Istoriei Românilor.

Răzimat pe documentele istorice adunate de Hurmuzachi și tipărite de Academia-Română din București, în cercetarea istorică ce acum o publică în „Vatra”, dl Slavici urmărește pas de pas și voește să pună în deosebită lumină toate peripețiile și suferințele pe care familia marelui erou al Românilor, Mihaiu-Viteazul, sotia, fiica și fiul lui, le-au îndurat cătră sfîrșitul vieții marelui lor părinte.

Pentru noi ardelenii mai ales, aceste cercetări sînt de o deosebită însemnătate. Căci în întreagă istoria poporului românesc zile de mai mare avînt, de mai mare glorie ca cele în care Mihaiu-Viteazul se prîmba cu oștirile sale prin Ardeal, ca la el acasă, și legase pe o clișită într'un singur snop, sub un singur cap pe toți Români de pretutîndenea — nu mai aflăm!

În cercetarea dlui Slavici din „Vatra” aflăm cu multă măiestrie descrise, deși mai mult numai atinse, rătăcirile pline de mândrie și pe urmă de jale, ale marelui erou și ale familiei sale pe pămîntul scumpei noastre țeri.

O deosebită înduioșare îți cuprinde sufletul când afli că el a trecut pe la Vulcan în Ardeal, coborînd pe Streiu la vale; a trecut Murășul nostru pe lîngă Deva și a ajuns la Baia-de-Criș; apoi a luat-o spre Caransebeș și Lugos; de aci a luat drumul Hategului; la 6 Dec. 1600 e în Hălmagiu înaintînd spre Beiuș; la 14 Dec. e în Dobrișin, de unde ajunge la Viena.

Întors dela Viena în luna lui Iulie Mihaiu are o luptă crâncenă la Goroslău, după care intră earăși și pentru cea din urmădată, în Ardeal, trecînd prin Cluj, unde a fost primit cu porțile deschise; de aci a înaintat spre Turda, unde în chip mișelesc a fost omorît în cortul seu, fără să-și mai fi revăzut familia sa iubită ce petrecea în Ardeal și ea.

Înduioșătoare este descrierea pătenilor familiei însași a lui Mihaiu-Viteazul.

Deputatul Imbriani

care în dieta *Italiei* cu atâta căldură 'și-a ridicat vocea întru apărarea noastră, a primit din Transilvania mai multe scrisori de mulțumită pentru bunăvoința sa.

Astfel din Sibiu 'i-s-a trimis următoarea scrisoare de către doamnele române:

Domnule deputat!

Adânc emoționate de iubirea ce ați manifestat-o față cu cauza noastră românească, soțiile osândiților în procesul Memorandului dimpreună cu surorile și fiicele lor, vin a vă aduce cele mai sincere mulțumiri.

Vă rugăm cu această ocazie să binevoiți a mulțumi în numele nostru tuturor acelor onorabili colegi ai d-voastre, care semnând motiunea ce ați depus în parlamentul italian, pentru lumea mare în chip neîndoios, ear' pentru noi în chip înălțător, au arătat că n'au uitat pe frații din văile Carpaților, care ca vrednici urmași ai întemeietorilor Romei eterne, și aici vor să ducă o viață liberă.

Sibiu, 5 Iunie 1894.

Cu deosebită stimă:

Emilia Rațiu, Silvia Barcianu, Otilia Comșa, Eleftera Cristea, Agnes Cristea, Felicia Rațiu, Dorina Rațiu.

*

Din Abrud 'i-s-a trimis la 6 Iunie în același înțeles și pentru același lucru o scrisoare călduroasă de mulțumită, de către următorii domni:

A. Filip, avocat, Dr. Laurențiu Pop, avocat, Dr. Enea Draia, avocat, Ioan Todescu, paroch, Ioanichiu Crișan, Ilie Buda, Eugen Hocman, George Cosma, Romul Gritta, Radu Fantea, preot, Lanes Giurchescu, proprietar de mine, George Mogoș, preot, Demetriu Goia, preot, Dionisiu Baloss, comerciant, George Gendel, paroch, George Balomiri, cordonier, Ioan Maior, paroch, Silviu Lazar, comptabil, Aurel St. Șuluțiu, A. Ciura, paroch.

*

Din Deva, în numele mai multor doamne române, 'i-a trimis o frumoasă scrisoare de mulțumită, cu data de 18 Iunie 1894 stimabila doamnă *Lucreția Costa Olariu*.

De asemenea din România 'i-s-au trimis multe scrisori de mulțumire.

Prea nobile porniri.

Pilda dată de doamnele și domnișoarele române din Brașov și Sibiu, spre cea mai mare a noastră bucurie putem azi vesti, că a fost urmată și de doamnele și domnișoarele române din Abrud și giur, care au format și domnia-lor două comitete, unul al doamnelor, altul al domnișoarelor, cu scop de a lucra din răspuțeri la dezvoltarea *simțului național*, în toate păturile societății române și a poporului român, a înainta dragostea frumoasei *fineri laolaltă*, și a nutri *mândria națională* trezită în noi!

Comitetul Doamnelor s'a alcătuit astfel: presidentă d-na *Ana Filip*; vicepresidentă d-na *Eufemia Caian*; cassieră d-na *Ana Lobonțiu*; secretar dl *Petru Popoviciu*; membre în comitet: d-nele *Iosefa Ciura, Florentina TERNĂVEAN, Zorfița David, Silvia Maior, Maria David, Elena Giurchescu, Lucreția Adamoviciu, Silvia Popoviciu, Elena Groff, Elvira Pop, Evuția David Dregan, Teresia Șoica, Marița David, Eva Adamoviciu, Ana Adamoviciu, Otilia David, Iustina Cosma, Victoria Gritta, Florentina Șuluțiu.*

Ear' comitetul domnișoarelor e următorul: Presidentă d-soara *Sofia Bucșian*; vicepresidentă d-soara *Eugenia Ciura*; cassieră d-soara *Eugenia Macaveiu*; secretar dl *Aureliu St. Șuluțiu*; membre în comitet: domnișoarele: *Sabina David, Cornelia Adamoviciu, Eugenia Barițiu, Minodora Teulescu, Mariana Balossu, Ana Todescu, Maria Zöldi, Hortensia Popoviciu, Rosina Kóvári, Elena Șuluțiu, Maria Teoc, Șarlota Barbu, Amalia V. Cosma, Victoria Pallade, Lucreția Pallade, Teresia David.*

*

Comitetele odată întocmite, întâiul semn de viață au hotărât să-l deie prin aceea, că, după chipul societăților surori din Brașov și Sibiu, să trimită mulțumite foilor străinătății, care cu atâta dragoste și căldură au îmbrățișat apărarea sfintei noastre cause naționale.

Cu Dumnezeu înainte, mândre și vrednice fiice ale neamului!

De asemenea aflăm, că domnișoarele române din Cluj, din Dej și din Bistrița, au pornit pe drumul nou și strălucit al însoțirii pentru dezvoltarea națională în toată privința!

Dumnezeu să ne ajute!

Să capete oare minte?

— Al patrulea proces pentru adresele de alipire —

Marți a treia zi de Itusalii s'a pertractat la Cluj al patrulea proces de presă (pentru Tribuna al 17-lea) pentru adresele de alipire. Față de cei-ce scriseseră adresa, procurorul 'și-a fost retras pira, pentru-că nu putea adevărul că ei ar fi trimis-o și pentru publicare, ci, precum ziceau ei, numai ca să ajungă ca scrisoare celor osândiți. Era pe banca acușătorilor numai redactorul *A. Baltes* și tipograful *Ioan Popa Necșa*. Și eată o telegramă sosită în acea zi dela Cluj, ce minune ne vestește că s'a întâmplat:

Cluj, 19 Iunie n.

Pertractarea se începe după carele opt dimineața. Fără a se mai alcătui juriul, tribunalul retrăgându-se, hotărăște că a intrat „prescripția” și încetează ori-ce desbatere mai departe. Procurorul înștiințează recurs contra hotărării.

Ceea-ce va să zică, tribunalul a recunoscut, că procesul s'a învechit (s'a „prescis”), adică că dela publicarea adresei până la pornirea pîrei, a trecut mai multă vreme la mijloc, decât câtă iartă legea, 3 luni, și așa pira nu se mai poate ținea!

Cum să înțelegem oare această întorsătură deodată în ținuta tribunalului? Căci și la procesul Memorandului, și la a celor 12 preoți acușării și advocații lor au dovedit în chip neîndoelnic și cu legea a mână intrarea „prescripției” și tribunalul n'a voit să recunoască, ci a ținut pertractarea și a croit grele osânde. 'Î-se va fi poruncit de sus dela ministru, să facă cum a făcut.

Dar' și atunci ne vine să întrebăm: *Să fie oare cu puțință ca puternicii zilei, îmbuibăți și cutesători fără margini, să capete totuși odată minte?*

Vom vedea încă.

La 18 Oct. 1600, Doamna Stanca, soția lui, pleacă în Ardeal. Ajungând în 23 Octombrie în lagărul dela Illye-város, ca să treacă spre Brașov, un om de încredere al Împăratului îl vestește despre aceasta scriindu-'i:

„Azi a trecut soția lui Mihaiu-Vodă cu nouă trăsuri și cu multe alte care, pe lângă lagărul de aici, și s'a arătat umilită și modestă față cu cei-ce au eșit ca s'o vadă. Era singură și îmbrăcată în o blană de damasc, roșu, căptușită cu samur, ear' în fața ei ședea o femeie bețrână. Avea la trei trăsuri optsprezece cai admirabili de frumoși...”

A avut apoi în Ardeal multe de suferit. Mihaiu trăind încă, înainte de a pleca spre Viena, strimțorât de împregiurări a fost nevoit a o zălogi ardelenilor. În această zălogire, la *Geldu*, a petrecut mult, și mult a pătimit. Pătimirile și suferințele acestea ale familiei lui Mihaiu, le scoate dl *Slavici* mai ales la iveală în cercetarea din „*Vatra*”.

*

Locul al doilea în numărul de care vorbim, îl cuprind 2 poezioare de *S. Pușcariu*, patriot de-al nostru.

Aflăm apoi începută o prea frumoasă poveste populară scrisă de *N. D. Popescu*, sub numirea de „*Fota cea leneșă*”.

*

Urmează apoi „*Mara*”, novela domnului *Slavici*, începută în numărul 1 al „*Vetrei*” și nesfârșită încă.

Despre aceasta ce să zică? Nu am eu puțință de a o prețui după vrednicie, dar' cred că e destul să spun că „*Mara*” este eșită din pana măiastră a autorului „*Novelilor din popor*”, neajunse și neîntrecute în felul lor, e destul să spun că îți pare lungă vremea și nu mai poți aștepta, să prinzi numărul următor să o cetești mai departe pe *Mara*. Mereu te zgudue în suflet și te frământă cu plăceri, bucurii, temeri etc. Subiectul novelei e luat din viața familiară a păturei de jos de societate dela oraș, tratând cu adâncă cunoștință moravurile acestor familii. Întem-

plările de care e vorba în novelă, se petrec lângă *Lipova* și *Maria-Radna* în Ungaria.

*

Dl *Em. Grigorovitză* își încheie în acest număr o „istorie alegorică din trecutul Bucovinei despre „*Negru-Vodă*”.

Întrețesută e apoi ear' o poezie despre „*Lord Byron*” de *Vas. D. Păun*.

Și ce n'am mai aflat până acum, aflăm în acest număr: dl *George Coșbuc* a scris o pagină în prosă despre „*Popa Cojoc*”, un voinic popă ardelean, tată a opt-spre-zece copii! O descriere minunată din întâlnirea Maiestății Sale Francisc Iosif I. cu numitul „popă Cojoc”. Ca și poeziile, și lucrarea aceasta în prosă a dlui *Coșbuc*, e fermecătoare.

Se încheie apoi șirul început în numărul 10, de „*Proverbiu indice*” traduse în versuri de dl *G. Coșbuc*. De toate 5². Fără a le mai lauda, lăsăm să urmeze două de probă:

Cazi în foc, te arunci în apă,
Beai veuin, — zeii te scapă
Dacă zeii 'ți-au merit,

Tinerimea română în foc.

Întocmai ca celor 42 studenți universitari români din Cluj, li-s'a întâmplat la 30 studenți universitari români din Budapesta: li-s'a tăgăduit darea ori-cărui testimoniu ori adevărită școlară pe jumătatea din urmă a anului! pentru-că au subscris apelul »Popor Român!« în ajunul procesului Memorandului. Tinerii sânt hotărâți. Stau bucuroși față cu proba de foc ce li-se cere.

O foaie din Cluj, aduce știrea, că după-cum a aflat ea, »procuratura va porni proces de presă contra acelor studenți universitari români, care au redactat apelul aștitător ce s'a răspândit printre popor cu prilejul procesului Memorandului«.

Dee-i Dumnezeu stăpânirii minți să mai facă și această prostie. Va fi alt proces vestit ca procesul Memorandului. Și va vedea lumea lucruri tot așa de frumoase ca la acest proces. Și va fi o nouă dovadă pentru Europa, că ceea-ce se face aici în Ungaria cu noi Români, e o rușine pentru Europa, și pentru vremurile luminate ce le trăim.

Al treilea proces

pentru

adresele de alipire.

Pertractarea s'a început abia pe la 11 ciasuri înainte de ameazi, fiindcă jurații nu se adunau, nu mai veniau, ca și cum ar fi și ei oboșiți de atâta lucrare diavolească și chinuire a fruntașilor unui popor bun și blând.

Tribunalul îl formau: Miko Imre, ca președinte, ear' ca judecători: Nesstor Laszlo și Csizser Károly. Înfățișător al puterii statului procurorul Lázár Aurel, renegatul român. Apărători: Dr. George Ilea, adv. în Cluj și Dr. Gavriil Tripon, adv. în Bistrița.

Tălmăciu: Dr. Lehman Robert.

Furați: 12 Unguri și Jidovi ungarisați.

După-ce jurații au depus jurământul, acusatul Ioan Bârsan cere ca președintele să pună întrebările în limba mamei acusaților, să se înțeleagă cu ei nemijlocit, fără tălmăciu.

Președintele respinge cererea acusaților.

Apărătorul Dr. G. Ilea și Dr. G. Tripon cer ca în treaba aceasta tribunalul să aducă hotărâre. Președ. respinge la ceea-ce dl Dr. Tripon înștiințează cerere de nimicire.

Zile sub cerescul soare! —
Dar' când timpul 'ți-a sosit:
Tu te-atingi de-un spic, de-o floare,
Și-ai murit!

Are tot și 'ntotdeauna
Omul care-i mulțumit:
Pentru cel descult, pământul
E cu pe-le-acoperit!...

Ear' ca să arăt frumșeta tuturor acestor proverbe, cu mare măiestrie traduse, ar trebui să le transcriem aci pe toate!

Dl Coșbuc, am spus-o, e azi cel mai mare poet român în viață. Cât de minunate sânt poeziile d-sale, cetitorii noștri o pot cunoaște din poeziile »Mama« și »Noi vrem pământ!« reproduse în foia noastră. Ear' poeziile d-sale nu le poți ceti în altă foaie decât în »Vatra«, căci a făcut și d-sa și dl Slavici, minunatul novelist, legăturală, că în alte foi, afară de »Vatra«, nimic să nu publice!

Mai e în acest număr »Zi aniversară« de Dykens, Snoave de Dumitru Stăncescu, unul dintre cei mai buni povestitori ai noștri de

Se iau apoi naționalele acūsailor, care toți sânt de față: 12 preoți, fostul redactor responsabil A. Balteș și editorul foi Ioan Popa Necșa.

1. Ioan Bârsan: născut în Cristur; de 31 de ani, de religiunea rom. gr.-cat., e căsătorit, are 2 copii, e preot român gr.-cat. în Rușciori, fără avere; pedepsit n'a fost.

2. Constantin Pop: născut în Feldru; de 37 de ani, de religia gr.-cat., e căsătorit, fără copii, e preot român gr.-cat. în Hărina, are puțină avere; pedepsit n'a fost.

3. Alexandru Anca: născut și preot rom. gr.-cat. în Chiraleș; de 42 ani, căsătorit, are copii, fără avere; n'a fost pedepsit.

4. Mihail Bungărdean: născut în Vișuia; de 48 ani, văduv, are 1 copil și puțină avere, e preot român gr.-cat. în Bileag; pedepsit n'a fost.

5. Vasile Nichiti: născut în Ilva-mică; de 36 ani, căsătorit, are 2 copii și puțină avere, e preot român gr.-cat. în Sebeșul-de-sus; pedepsit n'a fost.

6. Traian Deac: născut în Nadășul-unguresc; de 27 ani, e căsătorit, n'are nici copii, nici avere, e preot român gr.-cat.

7. Teodor Moldovan: născut în Bundard; de 28 ani, căsătorit, copii nu are, avere are puțină, e preot român gr.-cat. în Măgeruș; pedepsit n'a fost.

8. Ioan Timar: născut și preot român gr.-cat. în Bêrla; de 27 ani, are 2 copii și puțină avere; pedepsit n'a fost.

9. Ioan Băciu: născut și preot român gr.-cat. în Șoimuș, e de 41 ani, căsătorit, are 2 copii și puțină avere; pedepsit n'a fost.

10. Nichita Suia: născut în Lușca; e de 38 ani, văduv, are 3 copii și foarte puțină avere, e preot român gr.-cat. în Neț; pedepsit n'a fost.

11. Ioan Murășan: născut și preot român gr.-cat. în Șieu-Cristur; e de 37 ani, căsătorit, are 4 copii și puțină avere; pedepsit n'a fost.

12. Eliseu Murășan: născut și preot român gr.-cat. în Cociu; e de 65 ani, căsătorit, are 1 copil, fără avere; pedepsit n'a fost.

13. Andreiu Balteș: născut în Ocna-Sibiiului; de 34 ani, gr.-or., necăsătorit, fără avere, culegător de litere în Sibiu; a fost pedepsit pentru delict de presă.

azi, apoi sub titlu »Fel de fel« deosebite lucrări scurte, mai ales hazlii, vesele. »Ghicitori« și deslegări de ghicitori.

În sfârșit tot pe a treia față a foi aflăm câte un prea frumos tablou (chip), în acest număr de toate opt. Unul arătându-ne pe Tulia, fiica regelui roman Tarquiniu Priscu, una din cele mai sălbatice femei ale lumii, cum trece călare peste trupul tatălui seu omorât de soțul ei. Altul arătându-ne »răsbunarea rivalului«. Fete venețiene; cântecul sclavei, și altele.

Din cele de mai sus se poate vedea, că într'adevăr revista »Vatra« este cu mare în-grijire întocmită, prosă, poezii, desemnuri; că cuprinsul ei îți face și petrecere, îți dă și știință, — nisuește, și cu multă isbândă, a edifiează spiritul în cetitori și a le nobilita gustul și simțmintele. E neajunsă și neîntrecută! Nu se poate pretui din de-ajuns! Onoare fiecărui Român care o are pe masa sa!

im.

14. Ioan Popa Necșa: e născut în Sibiu; gr.-or., de 54 ani, e căsătorit, are un băiat; acum numai puțină avere are; e tipograf în Sibiu, de 2-ori a fost pedepsit ca editor al foi »Tribuna« pentru delict de presă.

Urmează apoi cetirea hârtiei pârtoare a procurorului și a scrisorii de alipire împri-cinate, care în extras se traduce și în limba română. După care Dr. G. Tripon, aprigul apărător arată că privitor la scrisoarea împri-cinată a intrat în vigoare »prescripția«, adică a trecut vremea de a mai putea fi pîrită, deoarece-aceea s'a trimis spre publicare în 18 Septembrie 1893, și procuratura a introdus cercetarea numai în 21 Decembrie 1893, va să zică, după-ce au trecut 3 luni, de unde urmează că »prescripțiunea« a intrat în putere. Procurorul tăgăduiește intrarea în valoare a prescripțiunii. Președintele după o scurtă sfătuire cu soții sei respinge, ear' acu-sații înștiințează cererea de nimicire.

La ora 1 după ameazi ședința se ridică până la 3¼ oare după prânz.

La 3½ oare se începe întrebarea acusaților, privitor la redactarea și publicarea scrisorii împri-cinate.

Acusatul Ioan Bârsan spune, că fiind cu toții adunați la sinodul protopopesc în comuna Neț, unde între altele au hotărât ca să se trimită o adresă de mângăiere episcopului Mihail Pavel, căruia 'i-se bombardase locuința și biserica. Ear' după încheierea adunării eșind din biserică, au mers cu toții la masa preotului local.

Aici în vremea prânzului s'a hotărât trimiterea unei scrisori de mângăiere și acusa-ților pentru »Replîcă« și celor pentru »Tribuna«.

Aceasta o am făcut, — zice dl preot Bârsan, în cea mai bună credință, că prin fapta noastră nu săvîrșim nici o fărădelege, și deoarece-ace ca preoți noi și avem datorință a mângăia pe cei osândiți, în nenocirea lor!

Președintele întreabă cine a zis mai întâiu să se trimită. Dl I. Bârsan spune că nu-'și aduce aminte. Întrebat că spre publicare o au trimis »Tribunei« ori doară numai ca să ajungă la adresați privat? răspunde: »da, spre publicare, ca celui mai cetit ziar al nostru, care e totodată și organ încredințat al partidului nostru național, din care și eu fac parte!«

La aceleași întrebări, în același înțeles răspund și preoții: Ioan Băciu, Ioan Murășan, Alexandru Anca și Teodor Moldovan.

Se scoală apoi juratul Dr. Csiky și zice: On. tribunal! Deoarece-ace toți acușații răspund, că în adresa incriminată ei numai mângăiere au trimis osândiților condamnaților, binevoști a le pune întrebarea: Afară de mângăiere n'au voit ei oare să le trimită prin adresă și vre-o îmbărbătare, vre-o încurajare, la aceleași fapte, pentru care aceia au fost osândiți?

Dl T. Moldovan, fiind la rîndul răspunsului, zice: Eu n'am avut aceasta în gând.

Procurorul Lázár: Pentru-ca să cruzăm din timp. rog pe on. tribunal să întrebe pe ceilalți acușați, dacă voesc ori nu să se alăture la zisele colegilor lor?

Președintele împlinește cererea procurorului, ear' acușații neîntrebați se alătură la spusele soților lor.

Încheiate fiind întrebările autorilor, procurorul intră abia pe dl Andreiu Balteș:

Cetit-ai articolul incriminat înainte de a-l publica, și n'ai aflat acolo părți care să

poată fi pedepsite, și primești pentru el răspunderea?

A. Balteș: Da, l-am cetit, n'am aflat însă într'insul nimic în contra legii, și primesc și aici răspunderea pentru el.

Aceleași întrebări se pun domnului I. Popa Necșa.

Ioan Popa Necșa, răspunzând cu mult curagiu, spune: Dlor! eu sunt conducătorul tipografiei și ca atare am să sevrșesc o mulțime de lucruri tehnice; am sub mâna mea o mulțime de lucrători, asupra cărora trebuie să veghez în interesul comun al institutului: cum se poate pretinde dela mine, ca eu zi de zi să censurez toate lucrurile, ce au să între în foaie? Apoi chiar asemenea adrese de aderență aveam pe vremea aceea cu sutele; dovadă e adresa de față incriminată, care ni-a sosit pe la începutul lui Septembrie și abia i-a venit rândul peste o lună sau două.

Procurorul: Grămezile de adrese de aderență nu-l pot scusa pe dl acusat! el trebuia și era dator să le cetească înainte de a le tipări în foaie.

I. Popa Necșa: Apoi bine, dle procuror, atunci trebuie să mă las de meseria mea, să-mi deschid o cancelarie, în care toată ziua să nu fac alta, decât să cetesc și ear' să cetesc. Dintre câți editori au avut și au tipografiile dela inventarea lor, numai eu oare să fiu acel nefericit, care nefcetat și pentru toate nimicurile să fiu trit aici înaintea D.-Voastră și mereu pedepsit? Ce dreptate e asta?

Toți tac, câți trebuiau să-i răspundă, — chiar și talmaciul tace.

Se cetesc apoi conduitele, resp. atestatele de moralitate ale acușatorilor, din care se vede, că toți cei 12 părinți preoți au avut purtare exemplară, fără cea mai mică umbră de pedeapsă.

Procurorul își ține apoi o voinicoasă vorbire de acasă, în care nu e nimic nou decât aceleași și aceleași batjocuri la adresa neamului român și băneli nefntemeiate, isvorite din creerul lui bolnav de renegat, vorbind cu un glas răgușit și amenințând mereu, cât par'că vai, deloc o să-i înghită pe acușati!

Sfârșindu-și procurorul declamațiunea, președintele întreabă pe acușati, dacă voesc să se apere și în persoană, ori o lasă aceasta în sarcina apărătorilor?

Se scoală atunci acusatul Ioan Bârsan, care rostește un discurs frumos, mēduvos și cu argumentele cele mai puternice.

A vorbit apoi dl avocat Dr. Tripou, care cu legea în mână îi apără pe acușati, frumos, puternic și doveditor de nevinovăție.

A mai vorbit odată procurorul și ear' dl Tripou, apoi jurații s'au retras la 9 ciasuri seara pentru a se sfătui și a-și da părerea. Ei află vinovați pe 11 preoți și pe redactor și editor, ear' pe dl Eliseu Murășan 6 află vinovat, 6 nu.

După 10 ciasuri s'a retras apoi și tribunalul ca să aducă judecata pe temeiul părerii (verdictului) juraților.

La 3 sferturi la 11 tribunalul se întoarce și vestește sentența, în înțelesul căreia:

Părintele Eliseu Murășan e declarat nevinovat, statorindu-i-se spesele în sumă de 55 fl.; ear' Mihail Bungârdean și Nichita Suia sunt osândiți la câte 2 luni temniță ordinară; apoi Ioan Bârsan, Constantin Pop, Alexandru Anca, Vasiliu Nichita, Traian Deac, Teodor Moldovan, Ioan Timar, Ioan Baci, Ioan Murășan la câte trei luni temniță ordinară, Andrei Balteș la 200 fl., I. Popa Necșa la 100 fl. pedeapsă în bani;

toți la suportarea speselor de 67 fl. și 50 cr., 300 fl. se iau din cauțiunea „Tribunei“ și se poruncește publicarea sentenței în limba maghiară în fruntea foii „Tribuna“.

Osândiții au înștiințat recurs la Curie, și pertractarea s'a finit la 11 oare noaptea.

Să tem și de copii!

Din Căpâlna-de-jos i-s'a scris „Tribunei“ o scrisoare mai lungă, în care arată cum Românii de acolo sunt și ei prigonii de slujbașii unguri, pentru că au luat parte la arătările din urmă ale vieții noastre naționale. Pentru-că au fost la o adunare din Blaj în 4 Maiu; pentru-că au ținut slujbă d-zeească în ziua mare de 7 Maiu, și pentru-că au sărbătorit ziua de 3'15 Maiu. . . Sunt scârboase aceste prigoniri și nu ajung la alt sfârșit decât că tulbură pe oameni și-i împedecă dela lucrul lor. Ear' cea mai de rîs este următoarea întâmplare, pe care vestitorul „Tribunei“ o scrie din Căpâlna-de-jos, și care arată cum „curagioșii“ noștri zdrincănituri de pinteni tremură azi și de frica copiilor și copilandrilor. Eată întâmplarea:

Servitorul cel mai mic al preotului, anume: Teodor Silean, în etate de 16 ani, fiind în 18 Maiu la țîrg în Cetatea-de-Baltă cu o vacă, acolo între mai mulți oameni atât din Căpâlna cât și din Sântămărie (comună învecinată) s'a brânțăluit și trântit cu un copil de Ungur din Sânniclăuș, se înțelege copiii erau cunoscuți între sine de mai nainte, și între glumele lor servitorul numit ar fi zis cătră cel de Ungur «*să stee în loc, că dacă vine bătaia, atunci Căpâlnenii fiind mai mulți, merg asupra Ungurilor din Sânniclăuș și pe toți îi aruncă în Târnava!*»

O Unguroaică, pe semne tocmai birăita din Sânniclăuș, era de față și i-a răspuns băiețandrilor Teodor Silean: „Măi, copile, de ce vorbești lucruri de acelea, de bătaie?“ Și vorbele ajungând apoi și la urechile notarului din Căpâlna, care e tocmai vecin cu preotul, și fiindcă băiatul care a scăpat vorba e servitor la preot, a gândit că doară dela preot a auzit astfel de vorbe, și numai decât l-a pîrfit pe numitul servitor la solgăbirău. În o zi servitorul preotului era la sapă de cucuruz, și numai ce se trezește că gendarmii vin și-l înhață și-l duc la judele, unde l-au ispitit în fel și chip înfricându-l ca să spună tot ce a auzit dela preot. Ce fel de domni merg acolo, ce vorbesc și ce fel de cărți aduc? Ce sărbători a avut în 7 și 15 Maiu? Că dacă s'au dus oamenii la Blaj la 4 Maiu, popa fost-a? Ce știe de bătaia asupra Ungurilor? Ce cetește popa din „Tribuna“? Pentru-ce s'a băgat servitor la popa? că-i trage și smulge de-i doare pelea. Nu li-a ajuns gendarmilor atăta, ci au luat pe bietul copil între baionete și l-au dus la Șidvei (locuința gendarmilor), unde l-au întrebat de nou, chinându-l. Apoi pe la 10 ciasuri noaptea l-au dus la Sânniclăuș ca să-l înfățișeze cu certașul lui din țîrgul dela Cetatea-de-Baltă. Acolo l-au ținut până dimineața și în loc de dejun i-au măsurat două palmi strașnice, apoi ear' cu el la Șidvei. Acl l-au întrebat din nou, înfricându-l că de nu va spune, e vai de el! că doară el trebuie să știe ce se face la casa popii! De acolo tot în

acea zi l-au dus la Hususău dându-l în mâinile fisolgăbirăului, care l-a închis într'un grajd cu o bivoliță, de unde scoțându-l îi pune întrebările de mai sus, la care băiatul a răspuns tot ce a știut, adecă gluma despre bătaie, despre care el nu a auzit nimic dela nime; a spus că la popa a fost dl protopop, care-i este socru; și a mai spus că a mai fost popa din Valea-Sasului, care îi este cumnat; apoi despre cărți, despre sărbători, despre mergerea la Blaj, despre ceea-ce cetește popa în „Tribuna“ el nu știe nimic, fără poate să spună minciuni, că doară popa nu-i spune lui nimica, având lucru pe afară și la câmp.

Abia după 4 zile a fost pus pe picior liber fără de a afla în el nici o vină decât că e servitor la popa!

Apoi să mai zică cineva că nu sunt viteji și curagioși slujbașii unguri și gendarmii ce le stau la îndemână! Vezi ce-au știut ei face cu un -- băiat!

Pecătoșii sînt fricoși.

De când cu procesul dela Cluj, cu privilegiul căruia coconășii de slujbași Unguri de pe la noi, au putut vedea o mișcare măreață și, pentru ei, înfricoșată a poporului român, — i-a cuprins o sfântă de frică — cât și-au pierdut cu toții capul, și tremură ca varga, că prin tot năcazul își mai vine să mai și pufnești de rîs!

Început'au a se spăria ei de ei, unii pe alții cu vești îngrozitoare: că Românii se gata de răcoala; că bisericile le sînt pline de arme, că casele preoților, învătătorilor sînt pline de hârtii revoluționare, că numai clipa de izbucnire se mai așteaptă, când toată suflarea ungurească să fie stînsă de pe fața Ardealului, — și câte și mai câte năbădăi și pocozenii d'alde astea.

Și toți își credeau unii altora minciunile, cum crezi în evanghelie!

Fiecare tragere a clopotelor la bisericile românești, fiecare adunare de Români la case românești, fiecare fișitură a frunzelor de pe hotarele românești, le bagă și le bagă boală în oasă, frică în spate și — nebunie în cap. Au ajuns a fi adevărați bolnavi — de creeri!

Au cerut miliție pe sate, ca să-i apere de Români; au făcut de s'au îndoit numărul gendarmilor pe tot locul, — au început apoi solgăbirăe, notari, scriitori, păziți de baionete a cutreera bisericile să afle armele în ele, apoi în cap de noapte au năvălit în casele preoților și învătătorilor să afle hârtiile „revoluționare“ și altele și altele.

Mai n'a rămas casă de preot și învătător român pe cuprinsul Ardealului, necălcată de gendarmi și slujbași unguri.

Eată din sutele și sutele de pilde pe câteva, pentru adevărea celor de mai sus:

În comitatul Hunedoarei, la 7 Iunie gendarmii au făcut căutare în casa domnului preot Simion Filimon din Vărmaga seara la 9 oare; de unde în aceeași seară au fugit la Bantpotoc la învătătorul Alexandru Vlad și încă la 4 locuitori pacinici de aci. Asta a mers noaptea târziu. Scopul nu a fost ajuns, căci mai bătător la ochi numai „Tribuna“ și „Foaia Poporului“ au aflat-o.

În **Secărămb** au scotocit la 8 Iunie casele dlui *Simeon Deac*, ale învățătorului *Teofil Holerga*, a dlui preot *Alimpiu Oprea*, după „hârtii contra statului“. N'au aflat nimic decât foi românești. Pe dl preot *Oprea* ne aflându-l acasă, au fost primiți de doamna casei, care a avut curagiul de Româncă de 'i-a rușinat și ocărit cum li-s'a căzut, pentru obraznicia de a intra și a răscoli toate în casa unui locuitor pacinic și cinstit!

*

În **Lupoia** (ct. Sălajului) la 14 Iunie protopretorul cercului Jibeu însoțit de primăria comunală și de 12 gendarmi au intrat în casa dlui *Teofil Dragomir*, proprietar. După ce 'i-au încungiurat formal toate edificiile, au intrat în casă făcând o cercetare amănunțită în timp de trei ore, și răscolindu-i toate obiectele din casă, din edificiu și din podurile acelora.

De aflat n'au aflat nimic!

*

Vicarul episcopesc al **Rodnei** a fost luat la întrebări de către solgăbirul din *Năsăud*, ca un făcător de rele, ca primejditor al liniștei obștești, pentru-că a cutezat din iubire creștinească să împartă fără porunca solgăbirului câte o bucată de pâine la nenorociții rămași pe drumuri în urma unui mare foc din *Năsăud*.

*

În **Figa**, protopretorul din *Kékes*, (com. Solnoc-Dobâca) îndată-ce au sosit Românii din acel cerc cari fuseseră la *Cluj*, acasă, 'i-a chemat la sine luându-i aspru la întrebări. Între aceia au fost preoții *Iosif Filipan* din *Satul-nou-săsesc*, *P. Cheresteș* din *Buza*, *Paul Salvan* din *Ciaba* și *Dumitru Cupșa* din *Feldioara*, apoi țeranii *Nicolae Ploșcariu* și *Gri-gore Boțîș* din *Ciaba*. Ispravă nimica.

*

În **Boroșineu** la 28 Maiu „numai“ 13 gendarmi au mers de au călcat casele dlui preot *Bălan*, a învățătorului *Romul Bortoșiu*, a țeranilor *Pavel Ciobuca* și *Toda Iosa*. N'au aflat „primejdia“ contra statului, dar' au fost spelați cum se cuvine, de curagioasa doamnă preoteasă *Maria Bălan*, care 'i-a ocărit și 'i-a rușinat rău. S'au dus ca opăriți din sat.

*

În **Șeu-Odorheiu** (lângă Betlean) a fost tras la răspundere dl preot *Grigorie Rusu*, și vre-o 11 țerani, pentru-că se intruniseră de vre-o două-ori în ședințe în treburi de-ale bisericii și școalei, și slujbașii Unguri crezuseră că voiau să facă „reevoluție“!

*

În **Fizeș** au fost luați la ochi cei vre-o 20 de țerani Români ce-an fost la *Cluj*, întrebați fiind de solgăbiru la umbra baionetelor, că: Fost-au la *Cluj*? Cine 'i-a îndemnat? Cine le-a dat bani? Câte zile au stat în *Cluj*? Pentru-ce au fost acolo? etc.

Țeranii au răspuns foarte bărbătește! „Cum d-le solgăbiru, a zis unul, pe noi nu ne-ați lăsa nici să mergem să ne arătăm și noi dragostea și alipirea către cei-ce se luptă pentru drepturile noastre nesocotite de Maghiari; dar' d-voastre *vă e iertat să ne atăcați până și averea noastră, și casele noastre, precum ați făcut în Turda, Oradea-mare, unde ni-ați spurcat și sf. biserică*“.

*

Și în alte multe-multe locuri s'au făcut astfel de cercetări, șicanări și prigoniri.

La **Trâmboe** în casa preotului *Nicolae Motora*; La **Figa** contra învățătorului *Ioan Roman*; la **Mercurea** contra învățătorilor *Nic. Simulescu*, *R. Vraciu* și *Ioan Orăștian*; la **Bistrița-Monor** contra domni-

lor *Ioan Pop Reteganul* și *Simeon Tanco*; la **Bistrița** contra preotului *Ioan Dologa*; la **Șoimuș** contra domnilor *Ioan Baciu*, preot, *Basilin Baciu*, învățător, *Victor Baciu*, primar, *Ioan Mărian Baciu*, pădurar.

Și 'n alte, și 'n alte, și 'n alte locuri!

*

Ce vor să zică toate acestea?

Că ei, slujbașii și domni maghiari, care atât de mult au păcătuit față de noi, cât n'au perî pe cap câte păcate au făcut și nedreptăți au săvârșit, — *să tem, sănt fricoși rău*, ca nu cumva urgia tuturor relelor lor și a părinților lor, să-'i ajungă odată, și să le răsplătească!

Ear' decumva prin aceasta cred că ne vor înfrica: *și-au greșit adresa!*

Mai nou.

Venerabilul president al partidului național român, dl Dr. *Ioan Rațiu* a primit la 21 Iunie cu nrul 71/1894 rezervat o adresă dela fișpanul comitatului Sibiu și comite săsesc, dl *Gustav Thalmann*. Prin această adresă 'i-se face cunoscut, că ministrul de interne a ordonat următoarele:

Până la o constituire pe baza unor statute, care să fie aprobate de ministerul de interne, membrii conducători ai partidului național să înceteze cu acțiunea lor, respective să nu urneze a lucra în direcția de până acum;

adresa să se aducă la cunoștința tuturor membrilor conducători ai partidului.

Presidentul, dimpreună cu delegațiunea comitetului național, a și deliberat asupra ordinului ministerial. Încă azi, membrii conducători ai partidului vor fi avisați.

Din parte-ne vom reveni cu amănunte asupra acestei noue volnicii a stăpânirii ungurești, care ține să dea, pe fiecare zi, dovadă că vrea cu desăvârșire să ne scoată din lege.

Căsătoria civilă — primită!

O telegramă sosită la 21 Iunie n. vestește, că planul de lege despre căsătoria civilă, pe care venind earăși *Wekerle* și *Szilágyi* la putere, 'l-au trecut a doua oară prin dietă și 'l-au trimis a doua oară în casa magnaților spre dezbateră, — a fost primit spre dezbateră, cu 128 voturi contra 124, așadar' numai cu 4 mai mult!

Primejdia e deci peste capul nostru și al țerii întregi, de nou!

CRONICĂ.

Îndreptare. În lista *Șirienilor*, cari au dăruit bani pentru monumentul lui *Avram Iancu*, listă publicată în numărul nostru trecut, s'au strecurat câteva erori de cifre. Anume dl preot *V. Bistran* a dăruit numai 50 cr. nu 2 fl., *Pavel Lopoș* 50 nu 60 cr., *Stefan Bodea* 20 nu 50 cr. — ceea-ce prin aceasta să îndreaptă. Suma din jos însă rămâne.

*

O lăpădătură a neamului. Din *Sălciua* se scrie «*Tribunei*», că notarul de acolo, de altfel Moș de naștere, cu numele *Simeon Pașca*, s'a făcut membru fondator al «*Kulturegyletului*» din *Cluj*, care e una din însoțirile cele mai dușmane neamului nostru, a cărei țintă și străduință este ungerisarea noastră a tuturor. Însemnăm aceasta ca să știe Românii să se ferească de numitul notar, ca de o oaie rîioasă pentru noi Românii. Desprețul nostru peste el!

*

Gendarmi peste gendarmi! De spaimă slujbașii unguri dela noi au cerut miliție și gendarmi, de au umplut până și satele cele mai nevinovate. Patrulă după patrulă cutreeră câmpii și ulițele în vreme de noapte, cât Doamne ferește. Așa ni-se spune, că în *Poiana-Tekereului* (com. Hunedoarei), de unde până aci nu era, în timpul din urmă s'a așezat un post de gendarmi, nu cumva Românii să se „scoale“! Bag' seama fi e teamă stăpânirii că cei câțiva *Englezi* și *Francezi*, directori de mine (băi) și cu frunzașele familiei române să nu „răscoale“ poporul. Sânt de tot risul și și proști pe deasupra. Nu ved și nu înțeleg ei, că *cu baioneta doar' numai nu se poate băga în inimile noastre dragoste pentru asupritorii și nedreptățitorii noștri, precum nici iubirea noastră de neam nu ni-o vor putea scoate din inimi cu — baionetele!*

*

Pentru frați. În *Ploești* (România) s'a făcut de curând o societate (tovărășie) de tineri, căreia s'a dat numele „*Horia*“. Ea are de gând să strângă cât numai poate bani, pentru ajutorarea celor-ce în lupta noastră pentru drepturile neamului, aici la noi, cad și sărăcesc.

*

O bănuială. Din *Filea-de-jos* primim o scrisoare, prin care un țeran ni-se plânge contra purtării preotului gr.-cat. de acolo, *Ioan Pătăcean*, care când cu procesul Memorandului n'a voit să se ducă la *Cluj* nici să iee parte la mișcarea poporenilor sei, care au mers la proces în numărul frumos de 65 de inși! «*Unirea*», pe care poporul 'i-o plătește din lada bisericii, nu o cetește poporului nici nu o lasă s'o cetească, ci după-cum zice țeranul, „se duce cu ea la *Jidovul* și numai acolo o cetește!“ — De-'s dreppe toate, nu putem să-'i zicem decât pe adevăratul lui nume: *păstor nevrednic, lăpădat!*

*

La temniță. Dl *George Petrovici*, învățător în *Tornia*, care după-cum se știe a fost condamnat într'un proces al „*Tribunei*“ și în altul al „*Foii Poporului*“, a primit citațiunea că la 16 Iunie să se prezente la temniță, spre a-'și începe osânda de 6 luni și 12 zile temniță de stat. Deodată cu el a trebuit să fie citat și învățătorul *George Crăciun*. Ajuns în *Seghedin* însă, dl *Petrovici* a fost îndrumat acasă până în 18 Aug. Nu mai e loc pentru Români.

Proprietar și editor: **T. Liviu Albin**.
Pentru redacție, în lipsa dlui *Ioan Russu Șirianu* răspunzător: **George Moldovan**.

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Despre seceriș.

Secerișul este negreșit cea mai de căpetenie lucrare agricolă, este drept răsplătită pentru munca și cheltuelile adese însemnate ce economul face, arând și îngrășând pământul cu gunoiu, sემenând, plivind și așteptând cu lunile, acum în nădejde acum în temere, până se se vadă stăpân pe roadele jertfelor aduse. Secerișul deci ar trebui săvârșit cu o deosebită îngrijire. Țeranii nostri însă au năravul de a face tocmai cu prilejul secerișului greșeli care de care mai păgubitoare. A scoate la iveală aceste greșeli și a îndegeta, care cum ar trebui îndreptată, — eată scopul rîndurilor ce urmează.

Vom atrage luarea aminte mai întâiu asupra întrebării:

Când ar trebui să se purceadă la seceriș?

Pe când încep a se desvolta, grăunțele cuprind un fel de apă zămoasă, care se îngroașe treptat, dobândind cu vreme vârtoșimea laptelui, a smântânii, în sfârșit a untului și cașului proaspăt. Nu trece mult și grăunțele, apăsate fiind între dinți, presintă întocmai vârtoșimea, pe care o are ceara de fagur în timpul verii. Eată sorocul cel mai nimerit de a purcede la seceriș.

Amânând secerișul pe mai târziu, după-cum dovedesc numeroase cercetări, multe grăunțe se scutură și se prăpădesc astfel de giaba. În deosebire de economii iscusiți, care taie holdele în pripă și până a nu fi apucat să se scuture chiar nimic, țeranii nostri amână secerișul până într'un târziu, de obicei până ce grăunțele s'au învărtoșat îndeplin și sînt, cum se zice, coapte răcoapte. Într'aceea se scutură sumetenie de grăunțe și se cășunează pagube neasămănat mai mari decum se presupune. În adevăr, prin seceratul într'un târziu, anume pe când spicele stau plecate, din holda unui juger apucă de se scutură 1—2 sau și 3 hectolitri de grăunțe, tocmai din cele mai grele. Ca dovadă poate servi împrejurarea obștește cunoscută că, urmând ploii după seceriș, țeranii nostri adese se pomenesc, că holda odrăsește din nou și cu îmbelșugare ca și când s'ar fi sემenat înadins. Această nouă holdă ce se înalță din miriște este datorită numai și numai grăunțelor scuturate, atât de grele și multe.

După-cum am arătat, pentru de a futimpina scuturarea și cu ea pagubele, n'avem decât să purcedem la secerat cât ce grăunțele tescuite între dinți sau între unghii sînt moi ca ceara. Credința țeranilor nostri este, că asemenea grăunțe s'ar fi sbircind, că ar rămănea mărunte și că ar da făină mai puțină. Despre că

această credință este nefintemeiată, se poate învedera astfel:

După-ce cotoarēle spicelor, adecă paie, au apucat să se uște în partea lor din jos, lângă pământ, firesc lucru, mizga din rădăcini încetează de a se mai urca și astfel grăunțele nu mai pot să absoarbă materii, care să sporească făina cuprinsă în ele. De acum încolo, grăunțele se învărtoașe treptat, făina însă nu sporește, ci rămănea în cătățimea de mainainte.

Spre a se încredința înșiși, cât de păgubitor este seceratul într'un târziu, țeranii nostri n'ar avea decât să facă o cercare. Ar putea d. p. să împartă o holdă cât mai deopotrivă, în două jumătăți. Secerând fiecare jumătate dechilin, una cu 4—5 zile mai din vreme, ear' ceealaltă ca de obicei, și asemănând apoi grăunțele din snopii treerați dechilin, ei se vor încredința a avea, că adevăr am grăit.

Vorbă scurtă: Seceratul ar trebui săvârșit cu 4—5 zile mai în grabă decum se îndatinează la noi.

Să trecem acum la a doua întrebare, anume: *Care unealtă de tăiat holdele este vrednică de întăietate?*

La tăiatul holdelor vedem aplicându-se trei feluri de unelte: mașina de secerat, secerea și coasa cu greblă.

Mașina de secerat are scăderea, că e din seamă afară scumpă, așa că de folosirea ei nu poate fi vorba decât pe seama moșilor mari. O altă scădere este, că merge anevoe, că se strică ușor, că nu avem cine să o repareze și că umblarea cu ea presupune cai puternici, multă dibăcie cum și pricepere mai pre sus de a țeranilor. Pe scurt, mașina de secerat nu se potrivește decât având de a face cu holde de o mare întindere. În fața atâtor scăderi, spornicia ei trage puțin în cumpănă.

Secerea întrunește și ea mari și păgubitoare scăderi. Pentru de a secera holda de pe un juger sînt de lipsă 7 și nu arareori 8 sau și mai multe zile de muncă obositoare. Și să nu uităm: în toiul secerișului lucrătorii sînt scumpi, adese foarte scumpi. Nu arareori se întemplă de stăm locului cu banii amână, neavând secerători de ajuns. Într'aceea holdele se scutură și adese trec zile și chiar săptămâni până să isprăvim, mai ales dacă întrevin ploii. Secerea mai are și scăderea, că dobândim paie mai puțin, că multe spice rămănea netăiate prin miriște, că uneori ne rănim cumplit la mâni, că sîntem nevoiți să lucrăm ghemuiți și c. l.

Toate aceste și alte scăderi de felul lor se pot întimpina, dacă vom înlocui cererea prin coasa cu greblă, o unealtă a avea spornică și răspândită în toate țările, afară de Ardeal și câteva ținuturi învecinate. În ce privește spornicia amintim că, spre a isprăvi un juger de holdă, sînt de ajuns 2 lucrători, unul care co-

sește, și altul, care leagă spicele în snopi, înaintând pe urmele coșului (cosaciului) Așadar' numai 2 zile de lucru în loc de 7—8. Acest singur folos ajunge pentru de a pune coasa mult mai pre sus de secerea atât de nespornică. Un alt folos este, că spicele se taie și se string toate, că dobândim paie mai multe, că sîntem scutiți de a mai coși miriștile erboase dechilin.

Se vînd și în Ardeal coase bune cu greblă și cunoaștem mulți țerani, care bucuroși le-ar aplica, dar' nu se încumetă temându-se, deși fără temei, că la cosit s'ar fi scuturând grăunțe mai multe ca la secerat. Nar avea decât să cerce și s'ar încredința înșiși, că în adevăr temerea amintită este nefintemeiată. De altcum reamintim, scuturarea se poate întimpina prin tăierea mai din vreme a holdelor.

Măestria de a coși holde e ușoară și poate fi învățată în timp destul de scurt. Pe la orașe, uneori și pe sate, întîlnim zileri, care se pricep bine la cositul holdelor și care bucuroși ar învăța pe ori-cine 'i-ar tocni la lucru.

Rămănea să răspundem la întrebarea: *Care fel de holdă cum ar trebui cosită și uscată?*

Ca având paie lungi, secara ar trebui cosită înspre holdă, așa ca spicele cosite să aibă de ce se răzima; altcum se cam scutură. Din contră, holdele de grâu, de orz și de ovēs se cosesc în afară, asemenea erburilor; spicele lor se leagă nemijlocit în snopi, pot însă rămănea în brezde (brazde, poloage) pe pământ în curs de 2—4 zile, apoi se string și se leagă în snopi. Tocmai fiind că stau mult-puțin respirate (înfenate), spicele cuprinse în brezde se uscă în grabă și nu pătinesc de umezeală. Încetând ploaia, fie și numai pe timp scurt, asemenea spice se svîntă îndeplin, cu burueni cu tot. Destul că în vreme de ploii, spicele legate în snopi se primejduesc mai ușor și mai în grabă decât stănd în brezde. De cumva ar fi încărcate de burueni, atunci se leagă dela o vreme în snopi și se clăesc, spre a se usca cu deservire. De unde nu, ele rămănea în brezde câteva zile, adecă până ce s'au uscat îndeplin, apoi se leagă în snopi și se încărcă numai decât. Spicele, care rămănea răslețite prin miriște, se vor stringe cu grebla.

Până a nu sfîrși, ținem că este bine să răspundem și la întrebarea: *Să fie snopii mari sau mici?*

Prin facerea de snopi mari și prin urmare grei se îngreuiază oarecum înadins clăitul, încărcatul, așezarea pe stoguri și mai ales treeratul cu mlăcii (îmblăcii) și chiar cu mașina. O altă scădere este, că asemenea snopi se leagă și se uscă cu anevoe, pe lângă că, umblând cu ei, se scutură ușor și nu arareori se desleagă. Pe seama snopilor

mari trebuie aplicate legături din câte 2 mănunchiuri de paie lungi. Pregătirea acestor legături îndoite cere timp și muncă din greu.

Scăderile atinse se pot întimpina toate-oate prin facerea de snopi mici și de mijloc.

Muratul păstăilor de fasole.

În »Foaia Poporului« nr. 31 din anul trecut am fost tipărit o expunere mai pe larg despre cum ar trebui să se purceadă la muratul păstăilor (postăilor) de fasole. Multe din cetitoarele noastre nu-și vor mai fi aducând aminte despre cum și ce și multe altele își vor fi propus să amâne facerea unei cercări pe anul de față. Într'aceea s'au ivit numeroase cetitoare nouă, care și dinsele au trebuință să cunoască măestria atât de practică și ușoară a pregătirii fasolei murate. Nu ni-se va lua deci în nume de rău, dacă în cele următoare tipărim din nou expunerea amintită.

În deosebire de păstăile uscate, atât de pieloase, sarbede (sălci) și greu de mistuit, păstăile ernate în stare crudă sunt aproape tot așa de fragede și gustoase ca cele proaspete. Între econoamele noastre dela sate se vor fi aflând destule, care n'au apucat nici măcar să vadă fasole (făsaică, făsoiu; pe alocurea mazere) îndeplin verde și proaspătă în toiul iernii. Vorba este de păstăile murate sau înăcrite, la a căror pregătire se urmează astfel:

Se iau păstăi tinere de araci și se curăță la capete, apoi se spală frumos în apă și se ferb ca de obicei, așadar până-ce s'au înmuiat îndeplin. Acum se pun ca să se sbicească într'o sită și după aceea se așează rînduri-rînduri în borcane de sticlă cu gîtul larg, apăsând bine cu dosul mâinii și turnând pe urmă oțet îndatinat, în amestec cu atîta sare cîtă se pune la fertura de fasole; oțetul să ajungă până de-asupra fasolii. În sfîrșit borcanele se leagă cît mai strîns cu beșică sau cu o hîrtie de pergament, se îmbloiesc cu câte o fașie de paie sau de pânză și se pun la foc într'o căldare cu puțină apă. Ferbarea în căldare are să țină 1½ oră cel puțin. După-ce s'au luat dela foc și apa s'a răcorit, borcanele se scot și se așează la un loc răcoros, svîntat și ferit de ger, d. p. în pivniță sau în camera de bucată. Fasolea astfel gătită poate fi ernată cu înlesnire. Ea se ferbe peste iarnă fără a mai adăoga sare sau oțet.

Prin orașe am văzut murându-se fasolea întocmai ca varza (curechiul) tăiată. Spre acest scop se iau păstăi foarte tinere, întregi sau tăiate felii (fălii), se amestecă pe o pânzătură cu multă sare și se așează în borcane de sticlă sau de lut, punând de-asupra un strat de sare, apoi 2—3 scândurele și o peatră grea drept povară de tescuit. În presara gătirei, păstăile

astfel murate se pun în apă, spre a înălătura sarea de prisos, când apoi se ferb ca de obicei.

Am întălnit earăși femei, care opăresc păstăile câteva minute și după-ce le-au sbicit, le sară și le pun la murat întocmai ca varza, priticindu-le tot la 2—3 săptămâni.

Despre uscarea trifoiului.

În anii mai din urmă țeranii noștri au început și ei să prăsească trifoiu multșor.

Vrednic de urmat este obiceiul, după care trifoiul se cosește pe rînd și se dă vitelor în stare proaspătă, la început în amestec cu paie, nu cumva vitele să se primejduească. Cei mai mulți însă cosec trifoiul deodată și apoi îl uscă prășind astfel fîn și otavă de trifoiu, fie că țin vitele la pășune, fie că altcum n'ar putea cheltui trifoiul mult ce prălesc, fie că depărtarea locului nu îngăduie căratul trifoiului verde, fie din alte cauze. De altcum, lucru cunoscut, din trifoiu se poate face un fîn prețios și în toată privința mai pre sus de nutrețul datorit erburilor.

Despre că țeranii noștri fac o mare greșală amănând cositul erburilor, trifoiului și altor nutrețuri până într'un târziu, am vorbit în nrul trecut al »Economului«. Rămâne dar' să ațintim privirea asupra purcederii de urmat când cu uscatul trifoiului.

În deosebire de erburi, trifoiul ar trebui uscat pe așa numitele capre; altcum se scutură tocmai ce este mai prețios, frunzele și florile, rămânând mai numai cotoarele pleșugite. Pe lîngă că rămân în mare parte nemistuite, aceste cotoare sunt mult mai sărace în materii nutritoare decît frunzele și florile, care și așa se mistue cu înlesnire. Destul că fîn de trifoiu a avea bun se poate dobândi numai dacă la uscat se purcede așa, încât aproape toate frunzele și florile să rămână ca făcînd parte din trifoiul uscat.

Foarte îndatinată și practică este uscarea trifoiului pe capre.

Caprele se pregătesc din câte 3 lăstari (lăstare, drugii) de lemn, 3 metri lungi și vre-o 8 centim. groși, care se începce la vîrf într'un chip sau altul. Laturea din afară a lăstarilor ar trebui să fie înzestrată cu crengi sau țerușe (cuie, colți) ascuțite de lemn drept proptele pe seama trifoiului de așezat. Caprele din câte 3 lăstari pot fi înlocuite prin trunchiuri înzestrate cu numeroase crengi ascuțite.

Caprele se vor așeza nemijlocit după cosirea trifoiului, care se respiră pe capre cît mai înfînțat și vîrfuit așa ca apa de ploaie să nu aibă cum străbate înlăuntru. Pe când se așează, trifoiul să nu fie jilăvit de ploaie și nici chiar de rouă.

Pus fiind pe capre îndată sau curînd după cosit, trifoiul nu se scutură cătuși mai puțin și rămâne fraged, încărcat de

frunze și ușor de mistuit. El are să rămână pe capre până-ce s'a uscat îndeplin, când apoi se încarcă și se pune la adăpost, firește cam pe răcoare, ear' nu în arșița amezii. Prin uscarea pe capre, mai ales dacă într'aceea plouă îndelungat, adevărat că trifoiul se înegrește, vitele însă îl mănâncă bucuros.

În lipsa de capre, trifoiul se poate usca așa, că după cosit se lasă în brezde (brazde, poloage) până a doua zi ca să se svinte puțin, apoi se așează cît mai înfînțat în grămejoare (căpițe, bughene), 1 metru (½ stînjîn = 3 urme) înalte și vre-o 60 centim. (2 urme) groase; fundul grămejoarelor să fie cît mai îngust. După câteva zile, grămejoarele se întorc cu fundul în sus și rămân astfel până-ce se vor fi uscat îndeplin. Acum grămejoarele se încarcă întregi cum sînt, nu cumva să se scuture frunzele. Trifoiul astfel uscat rămâne verde, fraged, vînjos și cotoarele n'au cum se pleșugi.

Floarea-soarelui și cultura ei.

Această plantă îndeobște cunoscută crește și ajunge la deplină coacere în anul, în care se samănă. Ea se cultivă bucuros ca floare. Foile (frunzele) mari și spornice servesc ca nutreț sațios pe seama vitelor, cotoarele atît de puternice ca material de foc, florile ca hrană binevenită pentru albine, ear' sēmînța pe seama galițelor. Din cotoare se pregătesc pe alocurea salitră și „potaș“. Prin tescuirea sēmînții în stare crudă se poate dobândi un bun oleiu (oleiu, oleu) de mîncat, ear' prin tescuirea în stare prăjită dobîndim oleiu de ars. Din 100 chilog. sēmînță de floarea-soarelui căpătăm 40—50 chilog. de oleiu.

Floarea-soarelui isbutește mai ales în pămînturile fragede, umedoase, bogate în var și îngrășate cu mult gunoiu, se împacă însă și cu un pămînt uscăcios și încâtva sleit. O cerință neapărată este să aibă multă lumină și căldură. Adese se cultivă printre cucuruz (păpușoiu, mălaiu), pe de marginea cărărilor sau drumurilor, pe rozoare, miezuini, lîngă mlăștini și c. l.

Pămîntul, în care se cultivă, ar trebui săpat cu hârlețul sau arat cît mai adînc, în ajunul ernii. Primăvara se ară din nou și se grapă, împlîntînd câte 2 fire de sēmînță în depărtare de vre-o 60 centim. Pe alocurea se pun în cuiburi la depărtarea amintită. Firele să nu se vină mai adînc de 3—4 centim. De altcum sēmînța se poate sēmîna prin împrăștierea cu mîna, asemenea cucuruzului. Mai pre sus de toate este sēmînțatul în șiruri oable, cu ajutorul mașinii. Sēmînța să fie proaspătă; altcum răsare cu anevoe.

Cultura mai departe samănă cu a cucuruzului. Cu prilejul săpatului dintăiu,

plantele de prisos se scot și, cerând trebuintă, se sădesc aiurea. La săpatul al doilea, ele se îmblojesc cu puțină țărână.

Culese fiind în pârghă, până a nu se fi copt bine, măciuliile cu sămânță ușor trec în mucezure. Cât ce s'au copt îndeplin, paserile dau năvală și despoaie măciuliile de sămânță. Timpul cel mai priincios de a tăia măciuliile este pe când acestea încep a se usca și sămânța a căpătat o față ruginie-întunecată. Măciuliile se vor tăia cu o mare parte a cotoarelor, care se leagă în forma snopilor și se spânzură undeva la adăpost, spre a se usca cu desăvîrșire.

Din 1 jugăr (= 1600 stênjini pătrați) dobândim vre-o 1500 chilog. sămânță de floarea-soarelui, ear' cotoarē, foi și c. l. 3500-4500 chilog.

Tractarea lemnului de stejar.

Trunchiurile de stejar (gorun), menite pentru scânduri, drugi și c. l., ar trebui să stea așa întregi cum sunt cel puțin 8—10 luni; căci tăiate fiind în joagăr cu ferestreul (firezul) mai în grabă, ele creapă cu înlesnire. Cioplitul în muchi de asemenea ar trebui amânat până în ajunul tăierii în joagăr. Mulți din economii nostri fac greșeala, că cioplesc și taie lemnele de stejar în stare adese proaspătă. Astfel se explică crepăturile adese largi și numeroase.

O altă greșeală îndatinată la noi este, că scândurile (fostenele) de stejar se pun la uscat preste olaltă. Mult mai bine isbutim punându-le în dungă. După câteva luni, ele se așează ca de obicei preste olaltă, firește la o depărtare potrivită.

Beuturi răcoritoare.

Voind să-și stêmpere setea acum în timpul căldurilor, cei mai mulți oameni nu știu alta decât să bea apă cât mai rece. Dacă se bea cu încetul, calea-valea; beută însă lăcomește și în pripă, apa rece pricinuește sete și mai mare, pe lângă că nu arare-ori produce răcirea și îmbolnăvirea stomacului (rînzii). Beuturile bogate în spirt, d. p. rachiul, rumul, vinul și c. l., necum să potolească, ele sporesc înfîntarea trupului, prin urmare asudatul și setea.

Între beuturile aveau răcoritoare și nevinovate să numără apa bună și nu prea rece în amestec cu o mică porție de must de lămâe fără zahăr sau cu sirup (must) de smeură și de strugurei (coacăză). Aceeași se poate zice despre cafeaua neagră fără zahăr, care și el sporește înfîntarea.

De beuturile și mâncările primejdioase se țin: ghița, apa și cafeaua de ghiță și înghețata.

Nerodirea pomilor.

Nerodirea pomilor este datorită uneia sau alteia din cauzele ce urmează: pământul prea gras sau din contră sleit prin roadele îmbelșugate de mai înainte, gunoarea din seamă afară, lipsa de umezeală sau de lumină, săditul prea adânc sau prea în față, clima nepriincioasă, locul expus la vânturi reci și soiul netrebnic, de care se țin pomii.

De o lecuire isbutită poate fi vorba numai dacă premerge înlăturarea cauzei răului. Când pomii nu ar rodi, pământul fiind d. p. sterp, se vor aplica mijloacele atinse aici în treacăt: scormonirea adâncă a pământului dintre rădăcini, întinerirea coroanii (crengilor) sau și îngrășarea cu compost, cenușe, gunoiu putred de grajd, urină (ud) apătoasă și c. l.

Dacă pământul ar fi prea gras, atunci se vor cionta câteva rădăcini. Întemplantându-se să nu rodească din lipsa de lumină, fie că s'au fost sădit prea aproape unul de altul, fie că crengile s'au răslățit, firește nu rămâne decât să înlăturăm pomii mai slăbuți sau măcar prisosul crengilor umbroase. Dacă nerodirea ar fi datorită uscăciunii, va trebui să întrevinem cu udături, turnând apă din greu în jurul trunchiului, o lucrare, care și așa este de neapărată lipsă în timp pe secetă îndelungată.

Din pământul prea umed, care și el cășunează nerodire, prisosul apei se va înlătura prin facerea de șanțuri adânci. De cumva pomii s'ar fi sădit prea în față, atunci se va adăuga o nouă pătură de pământ, ear' dacă s'ar fi sădit prea adânc, firește că nu rămâne decât să înlăturăm pământul de prisos.

Uscarea afunelor.

Pe munții și dealurile noastre mai mari întelnim prin Iulie și August sumetenie de afune (afine, coacăză neagră). Ele se culeg și se mănâncă în stare proaspătă. O mare parte din aceste roade se prăpădesc, neculese neștiind oamenii cum să le păstreze. Credem deci a face un bun serviciu arătând, cum ar trebui uscate și păstrate.

Afunele de păstrat se aștern resfirate pe hârtii curate sau pe scânduri ghiluite și se țin la umbră până-ce s'au uscat bine, apoi se țin în săculețe de pânză sau și de hârtie. Cu prilejul întrebuințării se pun într'un vas de lut și se ferb încetișor, în amestec cu zahăr măcinat, puțină apă și vin roșu. Ele se mănâncă în stare rece.

Scoaterea petelor oleioase din țesături de lână.

Din țesăturile de lână se pot scoate petele de oleiu prin frecarea repetită cu un petec curat, înmuiat în „chloroform“, care se capătă în farmacie (apotică).

Păstrarea fânului jilav.

Fie că nu s'a fost uscat îndeplin, fie din cauza ploilor, fânul jilav sau jilăvit se păstrează destul de bine, așezat fiind eată cum:

De desupt se pune un așternut de paie, apoi vre-o 3—4 pături de fân jilav, care se presară cu sare măruntă cât mai deopotrivă. Această lucrare se continuă până ce s'a isprăvit clăia. La 100 chilog. (= 56 funți) de fân sunt de ajuns 1—3 chilog. de sare și 12—15 chilog. de paie, potrivit cu umezeala.

Lecuirea rosăturilor la picioare.

Un mijloc, care isbutește aproape întotdeauna, este ungerea cu o alifie pregătită din 5 decag. de sêu curat și 1/2 decag. (= 5 grame) de „acid azotic“. Sêu se topește la căldură și se amestecă cu 12—15 picături de „acid azotic“. Ungerea rosăturilor se repețește în mai multe rânduri.

Înlăturarea gustului a bute.

Pentru de a înlătura gustul a bute sau a pământ, vinul se amestecă bine cu „tanină“, 1—2 decag. de hectolitru, apoi se limpezește prin „gelatină“, un fel de cleiu străveziu și îndeplin curat; de 1 hectolitru se socotesc 1—1 1/2 decag. „gelatină“. Aceste lucrări se repețesc în 2—3 rânduri, la câte 4 săptămâni. Adevărat că vinul slăbește, perde însă gustul amintit și dela o vreme recăștigă țaria de mainainte.

Mijloc de a cunoaște mierea curată.

Voind a știrici, dacă și încât mierea cumpărată este curată sau amestecată cu altceva, punem într'o sticlă (glaje, uia) mică și anume 1 lingură de miere și 3 linguri de spirt bun, apoi clătinăm sticla bărbătește. Dacă se așează pe fundul sticii un strat turbure, e semn că mierea cuprinde „glucosă“, făină sau altceva. Mierea curată se topește (disolvă) în spirt cu desăvîrșire.

Șindile trainice.

Până a nu se bate cu cuie pe cooperiș, șindilele (șisele) ar trebui păstrate, vre 2—3 zile, în lapte subțire de van, care se amestecă când și când. Vanul răsbate în găurelele (porii) lemnului și se împreună cu apa de ploaie și totodată cu „acidul carbonic“ cuprins în aer. Asemenea șindile se învîrtoașe și se întăresc așa că rămân scutite de umezeală și de foc chiar.

Lucrarea se îndeplinește într'un coș de var sau și într'o puțină (cadă) mare. O cerință neapărată este să ajungă laptele de var până de-asupra șindilelor. După 2—3 zile, șindilele se scot și se țin undeva la adăpost spre a se svânta.

Știri economice.

Căi ferate nonē. Deputatul dietal F. Fessenyei a căpătat încuviințarea pentru lucrările pregătitoare a căii ferate de înființat *Timișoara—Sân-Miclăușul-mare*. Se speră, că se va începe clădirea acestei căi îndată după seceriș și că la primăvara ce urmează se va pune în folosința obștească.

Același deputat și tovarășii sei au depus la ministerul de comerț vadiul de 50.000 fl. pentru clădirea liniei ferate *Timișoara-Buziaș*. Se plănuește, ca și clădirea acestei linii să se înceapă nemijlocit după seceriș.

Bucățile de câte 4 cr., care în parte au fost scoase din circulație și mai târziu se vor scoate cu totul, în curând vor fi înlocuite cu bucăți (piese) de câte 10 bani (filieri) în nickel.

Starea sēmănăturilor în țeara noastră. Ministrul ung. de agricultură a publicat o dare de seamă asupra stării sēmănăturilor. Din această dare de seamă scoatem următoarele: Până la sfirșitul lui Mai n. a domnit un timp în mare parte schimbăcios și băntuit de povoaie și furtuni. În zilele din urmă din Mai, cu deosebire la 26, multe ținuturi au fost băntuite de vijelii, însoțite pe alocurea de grindine (grindină, peatră), care a pricinuit mari pagube, mai ales în Bănat și Ardeal. Vijeliile cumplite au culcat holdele. Din cauza umezelii împreunate cu ceață, multe holde au pălit. În comitatele de miază-noapte a căzut la 28 Mai zăpadă (neauă), ear' în comitatul Târnava-mare a bătut bruma. Vermii și gândacii au pricinuit și ei stricăciuni însemnate, mai cu seamă în comitatele Solnoc, Torontal, Bichiș, Arad, Cianad. În Bănat se observă în orzul tomnatec mult tăciune.

Cu toate aceste, starea sēmănăturilor este priincioasă și se așteaptă un seceriș mijlociu.

Tărēmul ocupat cu *grâu* cuprinde în țeara întreagă 5,696.516 jugere catastrale. Mijlocia este socotită cu 7 măji metrice (1 m. m. = 100 chilog.) de juger. Peste 7 m. m. se așteaptă în comitatele Bihor, Arad, Caraș-Severin, Brașov, Ciuc, Făgăraș și c. l. Slab va fi secerișul mai ales în comitatele de miază-noapte, Bichiș și Cianad.

Sęcara este cultivată pe un tărēm de 2,421.828 jugere cat. și se așteaptă de juger 6½ măji m. Preste 7 m. m. se așteaptă în comitatele Bihor, Arad, Cianad, Brașov, Făgăraș și c. l., ear' sub 6 m. m. în comitatele de miază-noapte. Sęcara a înflorit și seceratul va începe preste vre-o 1 săptămână.

Orzul ocupă în total 1,818.277 jugere cat. Orzul a pătimit și el din cauza timpului schimbăcios și în multe locuri a fost băntuit de vermi și tăciune. Mult mai frumos este orzul vëratic. Se așteaptă aproape 6½ măji m. de juger. Preste 7 m. m. va da orzul în comitatele Brașov, Făgăraș, Hunedoara, Murăș-Turda și Turda-Arieș, sub 6 m. m. în comitatele Bihor, Sătmar, Arad, Caraș-Severin, Timiș, Torontal, Alba-de-sus, Bistrița-Năsăud, Ciuc, Trei-scaune, Târnava-mică, Cojocna, Sibiu și c. l.

Ovėsul ocupă un tărēm de 1,702.992 jugere cat. Vijeliile, grindinea și vermiu au pricinuit ovėsului stricăciuni destul de mari. Mijlocia este socotită cu aproape 6 m. m. de juger. Preste 7 m. m. se așteaptă în comitatele Brașov, Făgăraș, Trei-scaune, Cojocna, Murăș-Turda și Odorheiu, sub 6 m. m. în comitatele Maramurăș, Selagiu, Cianad, Târnava-mică, Târnava-mare și Solnoc-Dobăca.

Rapița a dat roadă încâtva mai bună ca anul premergător. Tăiatul e în curgere. Se așteaptă 4—5 m. m. de juger.

Mălaiul (păsatul) și *hrișca* propășesc frumos în urma ploilor; pe alocurea s'au sămēnat în mai mare măsură ca alte-dăți.

Cucurusul (păpușoiul, mălaiul) asemenea înaintează bine, mulțumită ploilor îmbelșugate. În multe părți ale țerii, săpatul a trebuit curmat din cauza ploilor.

Legumile și *păstăioasele* (fasolea, mazărea, lintea, bobul) au pătimit în comitatele de miază-noapte din cauza brumii, ear' prin Bănat din cauza vermiilor. Se așteaptă o recoltă mijlocie, pe alocurea foarte bună, ici-colea slabă.

Inul și *cânepa* se află aproape pretutindena în stare bună și vor da o recoltă mijlocie, pe alocurea bună.

Tăbacul (tutunul, duhanul) stă bine, pe alocurea foarte bine. Vermii au pricinuit stricăciune.

Napii (sfeclele) de zahar și de nutreț, au pătimit mult din cauza purecilor de pământ și altor insecte. Starea lor este mijlocie slabă.

Cartofii (crumpenele, picioicile, baraboi) se află în floare și se așteaptă o recoltă mijlocie și mijlocie bună.

Trifoiul și alte *nutrețuri măestrite* au dat recoltă mai bună ca anii trecuți.

Viile și *pomii* au îndurat stricăciuni prin vijelie, povoaie și brumă. De altcum poame se vor face multe.

Mărgăritar scump. Cel mai mare și mai frumos mărgăritar se află în visteria coroanii spaniole, purtând numele de „Pribeagul“. Se zice, că un neguțator ar fi cumpărat acest mărgăritar în Prusia cu prețul de 100.000 coroane în scopul de a-l îmbia spre cumpărare regelui spaniol Filip V. Auzind de prețul uriaș, regele a stat uimit și a muștrat pe neguțator, cum de cutează se ceară o avere întreagă pentru o sculă așa mică. Neguțatorul însă i-a răspuns, că a cumpărat mărgăritarul știind, că există un rege al Spaniei. Acest răspuns a plăcut regelui așa că a poruncit să i-se numere suma cerută fără zăbavă.

Haină de sănătate. I'e când Nemții se îndeletnicesc cu descoperirea unui scut, care să pună pe om la adăpostul gloanțelor, Americanii se silesc în timpul mai nou a descoperi o haină, care să apere pe om de boale. Despre un doctor american se zice, că ar fi întocmit o haină de cauciuc, care samēnă cu costumul unui înotător, dar' cu care cel îmbrăcat este sigur că nu se va îmbolnăvi.

Prin această haină aerul n'are cum răsbate, prin urmare nici materiile molipsitoare, cuprinse în aer. Sub fiecare picior se află un fel de sufloiu care, când cu mergerea, se pune în mișcare și împinge aer proaspăt în haină. Acest aer se curăță trecând prin o pieleță anume și ese din haină prin o altă pieleță, aflătoare la partea de-asupra a hainei.

Hărțile de câte 1 fl. în curând vor eși din circulație cu totul. De mai bine de două luni tipărirea acestor hărți s'a curmat și de atunci s'au întrebuițat hărțile din cele tipărite mainainte. De acum încolo se vor da la casele statului numai coroane și piese de câte 1 fl. în argint.

Rēsboiu contra șoarecilor. Se scrie de lângă Volga în Rusia, că întreg ținutul este pustit de șoareci. Milioane din aceste ro-

zătoare s'au năpustit asupra câmpurilor, prăpădind tot ce întâlnesc în calea lor și se scotesc la milioane de ruble pagubele cășunate. A trebuit să se trimită trupe în ajutorul poporului desnădējduit, pentru-ca să nimicească pe acest vrășmaș.

Cu acest prilej s'a putut face o ciudată observație. Deodată cu năvala șoarecilor, pisicile (mățele) din acel ținut au fugit prin ținuturile învecinate, ear' câteva din ele, care n'au putut scăpa cu fuga, au fost prinse de șoareci și sfășiate. Eată dar' că și la șoareci se nimereste adevărul, că în unire stă puterea.

Starea sēmănăturilor în Rusia. Ziarele aduc știrea, că frigul celor 2 săptămâni din urmă a împedecat încâtva creșterea bucatelor în mai multe ținuturi, unde starea grăului e mijlocie. Este destul de bună în Rusia-europeană, în Polonia și Caucasia și foarte bună în ținuturile de miază-zi-apus.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 140. Vē rog să binevoiți a-mi împărtași apriat, cât de mare e un juger catastral și cât un hectar de pământ? Care e deosebirea între maja obicnuită, maja vamală și maja metrică și care câți funți și câte chilograme cuprinde?

S. Paicu, colector și econom.

Rēspsuns. Un juger catastral cuprinde întocmai 16.00 stānjini (orgii) pătrați = 5754½ metri (apriat = 5754.642 metri p.) pătrați; un hectar = 10.000 metri pătrați = 1 juger și 1181 stānjini pătrați. O maje obicnuită cuprinde 100 funți = 56 chilog., o maje vamală = 100 funți vamali = 90½ funți obicnuiți și o maje metrică = 100 chilog. = 178½ funți obicnuiți.

Întrebarea 141. Pacostea a voit să 'mi-se murdărească cu grăsime câteva foi din o carte prețioasă. Vē rog să-mi spuneți un mijloc de curățire.

G. I., învățetor.

Rēspsuns află în „Foia Poporului“ din a. c. nr. 14 pag. 161.

Întrebarea 142. Când cu petrecerea mea în Timișoara am vēzut pe un grădinar rupend cu unghiile toate vîrfurile vițelor de castraveți. La întrebarea mea, dînsul a rēspsuns, că prin ruperea amintită, vițele ar produce roade mult mai bogate decât lăsate fiind să se lungescă mai departe. Binevoiți a-mi arēta în „Foia Poporului“, dacă este așa sau ba?

I. Vesu, neguțator.

Rēspsuns. N'ai decât să urmezi purederea grădinarului, de care vosbești, și te vei încredința, că în adevēr ruperea (ciupirea) vîrfurilor de castraveți are de urmare sporirea roadelor. Spre a putea face asēmănare, lasă neciupiți castraveții din 2—3 cuiburi.

Întrebarea 143. Am vēzut flori și erburi naturale pregătite așa, că pot fi păstrate ani de-arîndul în stare aproape neștirbită. Bucuros m'aș îndeletnici cu măestria pregătirei amintite. Vē rog deci a mē vesti în prețuita „Foia Poporului“, nu cumva se află o carte, care tractează acest obiect? Dacă da, ce carte și cât costă?

V. Ionașcu.

Rēspsuns. Se află o broșură germană sub titlul: „Das Trocknen, Bleichen, Färben, Bronzieren und Vergolden von natürlichen Blumen, Gräsern und sonstigen Pflanzentheilen“ de W. Braunsdorf, cu prețul de 1 fl. 65 cr.

CĂRȚI.

La librăria „Institutului Tipografic“ din Sibiu se află următoarele cărți:

„Memorial“, Archiep. și Metropolitanul Andreiu baron de Șaguna, de Nicolae Popea	fl. 1.30
„Bate la ușe“, de Carmen Sylva	” 1.10
„Domenich Pablo“, de Carmen Sylva	” —.28
„Povestile Bănățului“, de Căntana	” —.30
„Trávnițe“, 100 piese Slovácești. Volum. I. și II. à 1 fl. 50 cr.	” 3.—
„Izvoade“, de Demetrescu	” 4.40
„Homo-Sum“, roman de Ebers	” 1.—
„Literatura popor. română“, de Gaster	” 2.75
„Studii Critice“, de Ghera. Vol. I. și II. à 2 fl. 20 cr.	” 4.40
„Să auzim, toaste	” —.25
„Memorii din timpul războiului“, de Georgescu	” —.88
„365 Anecdote și glume“, de Gheja	” —.40
„Poesii“, de Nicolae Iarga	” 1.10
„Lascar Viorescu“, o icoană a Moldovei din 1851, de Kotzebue	” 2.20
„Din Moldova“, schițe de Kotzebue	” 1.10
„Floarea din Firenze“, de Livescu	” —.55
„Cerșitorul“, dramă în 2 acte de Livescu	” —.55
„Poesii“, de Macedonski	” 2.20
„Elemente ungurești în limba română“, de Mândrescu	” 1.50
„Doina“, conf. ținută la ateneul din Bêrlad, de Mândrescu	” —.28
„Critice“ 1867—1892, de Maiorescu. Vol. I. și II. à 2 fl. 20 cr.	” 4.40
„Introducere la psihofisică“, de Mihailescu	” 1.90
„Poesii“, de Veronica Micle	” 1.65
„Higiena română“, de Dr. Leo Murășianu	” 1.—
„Capii de pe natură“, de Negruzzi	” 1.65
„Poesii“, de Negruzzi	” 1.10
„Teatru“, de Negruzzi. 3 Vol.	” 8.25
„Pui de lei“, de Nenițescu	” 1.10
„Introducere în Cărțile Testamentului vechiu și nou“, de Dr. Iuliu Olariu	” 2.50
„Scrierile părinților apostolești“, de Dr. Iuliu Olariu	” —.75
„Ode“, „Epode“, „Carmen Saeculare“, de Ollanescu	” 3.30
„Merinde dela școală“, de Popa	” —.60
„Despre influența impregurării“, de Panaite Zosin	” —.55
„Trandafiri și vioarele“, de Pop-Reteganul	” —.60
„Starostele“, de Pop Reteganul	” —.25
„Povestiri“, alese și întocmite de Petra Petrescu	” —.75
„Istoria Românilor sub Mihaiu-Vodă-Viteazul“, de Nicolau Bălcescu	” 2.20.

Extrase din foi bisericesti și școlastice.

Posturi vacante:

De ocupat sânt următoarele posturi de învățători:

Cunța: un post de învățător cu salariu de 300 fl.

Tău: un post de învățător cu salariu de 300 fl. și cuartir natural cu 2 odăi frumoase în edificiul școlii.

Păuca: un post de învățător cu salariu de 300 fl.

Rod: un post de învățător sau învățătoare cu salariu de 300 fl.

Gârbova: un post de învățător cu salariu de 300 fl., 4 stângini de lemne, din care se încălzească și sala de învățământ și cuartir natural în edificiul școlii.

Se așteaptă ca concurenții să se prezente până la alegere sau chiar în ziua alegerii în comună și la biserică spre a fi cunoscuți și în persoană.

Cererile se înainteză până la 27 Iunie v. a. c. oficiului protopresbiteral gr.-or. în Mercurea.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, str. principală nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000; Fond de rezervă fl. 70.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comădei.

[1418] 2—27

Direcțiunea institutului.

CAROL F. JICKELI,
Sibiu, Piața-mică.

[1225] 4—

Coase de fer turnat Tiegel.

Garanție despre calitate excelentă.

C. F. J. **Semna** C. F. J.

Lungimea	75	80	85	90 cm.
1 bucată	—0.80	—0.80	1.—	1.—

Ori-ce coasă vândută de mine sub garanție, care nu corespunde, o primesc înapoi, respective o schimb, chiar și atunci, când a fost ascuțită și întrebuințată.

În un pachet de poștă încap 6—8 coase.

Fixator universal Badertscher

pentru a fixa coasa de codăriște. 1 bucată 95 cr.

Instrumente de bătut coasa de oțel turnat.

1 garnitură cu ciocan de 0.25 chlgr.	fl. —.93.
1 " " " " 0.30 "	" —.98.
1 ciocan de oțel turnat 0.25 chlgr. —.45, 0.30 chlgr. 1 bucată 50 cr.	

Gresii: Peatră roșie naturală —.08, din peatră naturală neagră —.12, peatră de Bavaria —.25, peatră de Bergamo cu semnul [C.F.J.] —.40.

Codăriști pentru coase de cosit bucate sistem Iuliu Teutsch

1 bucată —.45.

Agentură și mare deposit de mașini agricole Clayton și Shuttleworth.

Deposit bine sortat de mărfuri de fer și de metal, instrumente pentru ori-ce scule de casă și de bucătărie.

Deposit pentru traverse, șine de fer întrebuințate și ciment.

O nouă invenție însemnată pentru agricultori.

COROANA TUTUROR COASELOR

Indispensabile pentru fiecare econom sunt

[1227] 7-12

COASELE KRONEN PATENTATE

cu aparat de înțepenit inventat de nou.

Aceste coase, fabricate din cel mai fin oțel alb și se bucură de protecția legală a ministerului ces. reg. austriac și reg. ung. de comerț.

Modul de înțepenie de până acum al coasei de coadă are desavantajul, că aceasta se făcea prin verigi, scoabe sau șurube, făcute de un faur sau lăcătar, ceea-ce e împreunat cu spese și pierdere de timp, fără-ca prin aceasta înțepenia să fie dăinuitoare, pe lângă aceea și coada se ruinează repede, lucru bine cunoscut fiecărui econom.

Toate aceste neajunsuri se pot înlătura prin noul aparat de înțepenit,

4. Aparatul de închis durează în veci, deasemeni coada, aceste trebuie așadar' numai odată cumpărate, deși tăișul după folosință de ani de zile trebuie înlocuit cu altul nou.

patentat prin privilegiu în Austro-Ungaria, aparat recunoscut de toate autoritățile specialiste din monarchie.

1. Înțepenie simplă, ieftină, repede și strinsă a coasei, după-cum arată desemnul din stânga.

2. Coasa se poate ușor și repede muta, așeza mai jos sau ridica mai sus.

3. Coasa se poate închide comod ca un briceag și după-cum arată desemnul din dreapta, se poate purta fără pericol.

Numai 40 cr. Un aparat de înțepenit
dimpună cu îndrumarea de folosire

potrivindu-se la ori-care din coasele numite și la ori-ce coadă.

Fără seamăn în privința calității și unice sunt

Coasele Kronen patentate de oțel alb

Cine folosește odată această coasă, acela nu va mai cumpăra alta, deoarece coasa Kronen patentată e coasa favorită a ori-cărui econom, renumită prin:

1. Manuare foarte ușoară, elasticitate și formă frumoasă.
2. Tăiș ascuțit ce ține veșnic, pentru-că e de două-ori întărit, nu se tocește nici-odată.
3. Bătută odată coasa, ține mai multe zile, chiar și în cea mai tare iarbă de munte.
4. Se poate cosi, cu o singură ascuțire cu gresa, circa 120—130 pași în cea mai deasă iarbă.

Furnizez aceste coase sub garanție, pe lângă ramburs sau trimiterea banilor anticipativ, postă sau cu trenul în următoarele 5 mărimi cu prețurile următoare:

Mărimea:	70 ctm.	75 ctm.	80 ctm.	85 ctm.	90 ctm.
Prețul:	90 cr.	95 cr.	fl. 1.	fl. 1.10	fl. 1.20

40 cr. La fiecare coasă și mâner de lemn Un aparat potrivit de înțepenit 40 cr.
dimpună cu îndrumarea de folosire.

Excelente grese à 15 cr., mai fine 25 cr., cele mai fine 35 cr. pro bucată.

Mânere și nicovale de bătut coasa pe ales 50 cr. bucată.

Se pot comanda singur numai la

Iuliu Fekete, Viena, V. Bezirk

Agent general pentru monarchia austr.-ung. Wien V., Rüdigerasse Nr. 1/13.

Adeverință de garanție.

Pentru tăiș excelent garantez prin aceasta, pentru fiecare coasă care nu taie bine restituu banii.

I. Fekete.